

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG
HUMANIORA

MASTEROPPGAVE

Studieprogram: MGL450M-1 23V
Masteroppgave i samfunnsfag,
grunnskolelærerutdanning 5-10

Vårsemesteret, 2023

Forfatter: Marlen Sevland Johansen

Veileder: Ketil Fred Hansen

Tittel på masteroppgaven: Fra Skolenes U- landsaksjon til Hei Verden- en skolerettet
informasjons- og bistandsorganisasjons 50 års historie

Engelsk tittel: From Skolenes U- landsaksjon to Hei Verden. The 50-year history of a school-
based information- and aid- organization

Emneord: Hei Verden, bistand,
organisasjonsutvikling, arkivkilder,
solidaritet, Norad, skoleaksjoner,
samfunnsfagdidaktikk, samfunnsfag

Antall ord: 27316

+ antall vedlegg/annet: 3

Stavanger, 01.06/23
dato/år

Sammendrag

Fra Mønsterplanen for grunnskolen i 1974 til Kunnskapsløftet fra 2020 har det vært fokus på å fremme individets ansvar i verdenssamfunnet. I følge de norske læreplanene skal også noe av fokuset for undervisningen være rettet mot global undervisning om andre kulturer, menneskerettigheter og utvikling av en internasjonale forståelse. Dette er omfattende mål som skolene skal oppnå gjennom undervisning og læring for elevene på den norske grunnskolen. Men med dette økte fokuset i læreplanene har det også oppstått ulike solidaritets- og bistandsorganisasjoner som retter seg mot skolemarkedet. En av disse organisasjonene er Hei Verden, en lokal organisasjon fra Stavanger som har som mål å hjelpe norske skoleelever i utviklingen av den globale forståelsen, samt å forbedre utdanningsmulighetene for mennesker i fattige områder i Sør.

I denne oppgaven er det Hei Verden sin historie og utvikling som er temaet. Problemstillingen lyder som følgende: hvordan ser historien til den skolerettete informasjons- og bistandsorganisasjon Hei Verden ut når man ser på dens drift i løpet av 50års- perioden bestående av dens oppstart i 1973 til 2023? Studien skal belyse organisasjonens ulike sider og følge dens utvikling i det norske skolesamfunnet og i henhold til de norske læreplanene, i tillegg til mer generelle utviklingsaspekter fra det norske samfunnet generelt. Med andre ord skal oppgaven hovedsakelig ta for seg hvordan Hei Verden har utviklet i praksis, men det skal også vise til hvordan organisasjonen har utviklet seg etter det norske samfunnets normer og regler angående organisasjonsdrift. Gjennom kvalitative metoder for datainnsamling har jeg gjort et forsøk på å oppsummere Hei Verden sin historie kronologisk og gi leseren et helhetlig bilde av hvem organisasjonen er, hva de arbeider for og hvordan de arbeider.

For å få til dette vil oppgaven belyse organisasjonens deskriptive begreper, «solidaritet» og «bistand», samt å legge frem informasjonen som er samlet inn gjennom analyse av arkivkilder, gjennomføring av intervju og deltakelse på skolebesøk gjennom observasjon. Oppgaven skal presentere disse datafunnene, hvordan arbeidet er gjennomført og kildekritikken som må belyses som følge av dette arbeidet. Leseren vil da bli presentert for Hei Verden sin historie med all den nødvendige bakgrunnsinformasjonen som må gis til kjenne for at leseren skal få det komplette bilde av organisasjonen slik den blir fremstilt i denne masteroppgaven.

Forord

Denne masteroppgavene markerer slutten på mitt 5-årige lærerstudium på Universitet i Stavanger. Gjennom mye arbeid, skriving og analyse av en hel del ulike kilder, får jeg til slutt presentert oppgaven min. Gjennom hele denne skriveprosessen har jeg hatt mange gode mennesker rundt meg som har vært til god hjelp og støtte i mitt arbeid.

Først og fremst gir jeg en stor takk til organisasjonen jeg skriver om, Hei Verden, for deres samarbeidsvillighet og deres tilretteleggelse for å gjøre arbeidet enklest mulig for oss studenter. Ved å kunne sitte i deres eget lokale og få tilgang til arkivkildene der når jeg selv måtte ønske, gjorde mitt arbeid med denne oppgaven betraktelig enklere enn det kunne vært. En stor takk til daglig leder, Ingrid Vikse, som stilte som informant til intervju og som i tillegg kunne besvare mine spontane spørsmål som oppsto under mine analyse av arkivkildene. I tillegg må jeg si at tidligere ansatt for Hei Verden og nåværende styreleder, Ivar Munthe, har vært til stor hjelp da han leste gjennom hele teksten min for å sikre at informasjonen oppgitt er korrekt og komme med konkrete tilbakemeldinger om det kunne tilføyes andre elementer ved organisasjonens historie.

En takk til min veileder som har gitt gode tilbakemeldinger på arbeidet mitt og som har muliggjort dette arbeidet ved å introdusere meg for organisasjonen.

Til min familie som har måttet holde ut dette krevende året med meg og som har gitt meg støtte, tålmodighet og trøstende ord, gir jeg den hjerteligste takken som er mulig å ytre.

Til slutt vil jeg takke mine medstudenter som jeg har kunne støttet meg på i mine usikkerheter under denne oppgaveskrivingen, og for all hjelp og tilbakemelding jeg har fått fra dere. En ekstra takk til Malin Johannessen og Regine Tangen som også skriver om Hei Verden, og som har vært til god støtte og gjort arbeidet litt morsommere ved å sitte sammen med meg på organisasjonens lokale og diverse cafeer.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Forord	3
1. Innledning	6
1.1 Valg av problemstilling.....	6
1.2 Studiens hensikt og formål.....	7
1.3 Avgrensing av oppgaven.....	7
1.4 Oppgavens oppbygging.....	8
2. Teori	9
2.1 Tidligere forskning.....	9
2.2 Avklaring av begreper	10
2.2.3 Solidaritet	10
2.2.4 Bistand	11
2.2.5 Norsk bistandshistorie.....	12
2.2.6 Norsk bistand og misjonsarbeid.....	14
2.2.7 1990- årene - bistand for miljø, urfolk og utdanning	14
3. Metode	15
3.1 Valg av metode.....	15
3.2 Utvalg og avgrensing av innsamlede av data.....	16
3.3 Arkivkilder	17
3.3.1 Om arkivdokumenter	17
3.3.2 Hei Verden sine arkivkilder	17
3.3.3 De ulike arkivkildene.....	18
3.3.4 Min bruk av arkivkildene.....	18
3.4 Valg av informanter.....	19
3.5 Semistrukturert intervju	19
3.5.1 Intervjuguide	20
3.5.2 Det gjennomførte intervjuet	20
3.5.3 Etterarbeidet med intervjuet.....	21
3.6 Observasjon	22
3.7 Hei Verden sitt åpne lokale.....	22
3.8 Tilbakeføring av informasjon.....	23
3.9 Kildekritikk.....	24
3.9.1 Troverdighet, reliabilitet og validitet	24
3.9.2 Arkivkildene.....	25
3.9.3 Personlige forhold	26
4. Hei Verden	27
4.1 Hvem er Hei Verden?	27
4.2 Hei Verden sin oppstart som Skolenes u- landsaksjon	28
4.2.1 Hei Verden de første årene- Skolenes u- landsaksjon.....	30
4.2.2 Norad som organisasjonens økonomiske samarbeidspartner.....	33
4.2.3 Det første undervisningsopplegget.....	33

4.2.4 De første resultatene.....	35
4.3 <i>Hei Verden på 1980- tallet</i>	37
4.3.1 Konflikten med Det Norske Misjonsselskap	37
4.3.2 Organisasjonens selvstendighetsgjøring	38
4.3.3 Andre begivenheter for Skolenes u- landsaksjon på 1980- tallet.....	39
4.4 <i>Hei Verden på 1990- tallet</i>	41
4.4.1 Mønsterplanen M87	42
4.4.2 Forandringer i driften	43
4.4.3 Barnehjemmet i Lar Padilha og besøksreiser.....	44
4.4.4 Det økende fokus på miljøvern	45
4.4.5 Konkurransen på bistandsmarkedet	45
4.4.6 Vellykket drift	46
4.4.7 Skolenes u- landsaksjon sin relevans for skolene	47
4.5 <i>Hei Verden på 2000- tallet</i>	47
4.5.1 Fra Skolenes u- landsaksjon til Hei Verden.....	48
4.5.2 Hei Verden sin nettside	50
4.5.3 Et tredelt mål med en litt annen formulering	51
4.5.4 Den fortsatt økende konkurransen på det norske bistandsmarkedet	53
4.5.5 Samarbeid med Ung Agenda	54
4.5.6 Bruk av Fairtrade- produkter.....	55
4.5.7 Opprettelsen av Facebook.....	55
4.6 <i>Hei Verden fra 2010 – dagens dato</i>	56
4.6.1 Hei Verden og dens prosjekter, samarbeidsformer og innsamlingsaksjoner	56
4.6.2 Nye mål.....	57
4.6.3 Diskusjonen om Hei Verden sin videre drift	59
4.6.4 De tre alternativene	60
4.7 <i>Hei Verden i dag og fremover</i>	61
4.7.1 Organisasjonens styre før og i dag	62
4.7.2 Dagens utfordringer	63
4.7.3 Å synliggjøre organisasjonen.....	64
4.7.4 Hei Verden og koronapandemien	65
4.7.5 Hei Verden for fremtiden	67
5. Avslutning	68
5.1 <i>Oppsummering</i>	68
6. Litteraturliste	71
7. Vedlegg.....	74
7.1 <i>Tabell med oversikt over innsamlingsresultater</i>	74
7.2 <i>Intervjuguide</i>	75
7.3 <i>SIKT/NSD om behandling av personvern</i>	77

1. Innledning

Som elev på Ganddal barneskole fra 2004- 2011 husker jeg at vi arbeidet mye med undervisningsopplegg som omhandlet barn i fattige land. Vi så videoer om barn i Sør sine lange og krevende turer for å komme seg til og fra skolene, vi fargela deres folkedrakter, vi lagde faktakort om de ulike samfunnenes tradisjoner og hadde informasjonsplakater opphengt rundt i klasserommet. Hvilket land eller hvilket folk vi fokuserte på, varierte fra år til år, men klassen vår brukte alltid mye tid på dette arbeidet og mange av oss elevene synes dette var spennende og oppsiktsvekkende. Jeg husker spesielt godt noen av videoene som ble vist for oss hvor barn i fattige samfunn snakket om hvor takknemlige de var for å få lov til å gå på skole, og hvordan de synes det var verdt å gå to timer hver dag for å komme seg til og fra skolene. For meg og mine medelever virket det helt absurd at barn faktisk ville gå på skolen, for vi satt jo der helt ufrivillig selv.

Å høre på disse barna, som den gang var på noenlunde samme alder som meg, snakke om skolene på denne måten gav meg en følelse av takknemlighet for å være en del av det norske og trygge skolesystemet. Samtidig følte det urettferdig at vi satt der og egentlig ikke ville på skolen, mens andre ikke hadde noe større ønske enn å få gå på skolen. Jeg var ikke klar over det den gang, men alt dette arbeidet og inntrykkene fra de avspilte videoklippene, vekket en følelse av solidaritet inni meg.

1.1 Valg av problemstilling

Denne typen solidaritets- og bistandsarbeid som vi holdt på med periodevis mens jeg gikk på Ganddal barneskole, ble utført gjennom organisasjonen Hei Verden. Mange kjenner også denne organisasjonen som Skolenes u- landsaksjon, som var navnet organisasjonen opererte med fram til år 2000. Materialet Ganddal skole brukte til enkelte deler av undervisningen var også hentet fra Hei Verden sine nettsider. Hei Verden er i dag en skolerettet informasjons- og bistandsorganisasjon, og arbeidet deres har alltid vært sentrert rundt det å øke solidaritetsfølelsen i de norske skolene (Hei Verden, 2022). Mitt minner og assosiasjoner til organisasjonen, samt deres unike arbeid er bakgrunnen min for valg av dette tema. Organisasjonen har vært i drift fra 1973 til 2023, og feirer dermed sitt 50-års jubileum på det tidspunktet denne masteren er ferdigskrevet. Dette viste seg som en passende anledning for en oppgave av denne karakter, hvor jeg skal prøve å oppsummere deres utvikling som organisasjon i løpet av 50- års perioden fra oppstarten i 1973 til 2023.

1.2 Studiens hensikt og formål

Den konkrete problemsstillingen blir da: Hvordan ser historien til den skolerettete informasjons- og bistandsorganisasjon Hei Verden ut når man ser på dens drift i løpet av 50års- perioden bestående av dens oppstart i 1973 til 2023? Målet med å forske på historien til Hei Verden å belyse organisasjonens arbeid og dets betydning for ulike mennesker. Betydningen kan gjenspeiles både i det norske samfunnet og samfunnene i landene de samarbeider med, på to forskjellige måter. Med dette så mener jeg at Hei Verden er en organisasjon som både hjelper norske elever med utvikling av solidaritetsfølelse, empati og kunnskap, i tillegg til mennesker i Sør gjennom veldedighetsprosjekter, bygging av skoler og utdanning av lærere. Ved å se på og analysere organisasjonens historie og utvikling, kan denne forskningen være et element og bidrag til deres videre arbeid mot en forbedret organisasjon, og dermed en bedre fremtid for en variasjon av mennesker. Oppgaven skal si noe om organisasjonens økonomiske, sosiale og strukturelle forhold, utviklingen av disse fra oppstart til i dag, og videre til fremtiden. Målet er at Hei Verden selv skal kunne ta i bruk denne studien av deres utvikling til bruk i videre arbeid mot en forbedret organisasjon. Målet er også at dette overblikket vil gi et nyansert bilde av hvem Hei Verden er og hva de tilbyr, og har tilbudt, skoler rundt om i Norge. Jeg håper at oppgaven kan tas i bruk av organisasjonen selv og at de ser på nytteverdien av en samlet historie om deres organisasjon.

1.3 Avgrensing av oppgaven

Denne oppgaven har som mål å gi en god oversikt over de generelle forandringer organisasjonen Hei Verden har gjennomgått i sine 50 år i drift. Det vil si at det er de større og mer betydelige forandringene i deres drift som er satt i fokus. Noen sider ved organisasjonen har forblitt uforandret siden dens oppstart, og også disse vil bli understreket i teksten. Elementer med Hei Verden sin utvikling som organisasjon inkluderer blant annet deres omformulerte grunnpunkter og tredelte mål, undervisningsopplegg, samarbeid med andre organisasjoner, innsamlingsresultat, økonomi og konkurranse på det norske bistandsmarkedet. I tillegg skal jeg gå litt inn i dybden på organisasjonen drift under og etter koronapandemien og se på dens utsikter for fremtiden. Dermed er denne oppgaven ganske bred i den forstand at den tar for seg mange sider av organisasjonens utvikling, men den er likevel avgrenset til å omhandle disse punktene.

1.4 Oppgavens oppbygging

Denne masteroppgaven består av syv kapitler, hvor kapittel fire utgjør størstedelen av oppgaven. Dette er kapittelet som tar for seg selve organisasjonens historie og som dermed er mest relevant når det gjelder å kunne svare på problemstillingen. Dette første kapittel har jeg skrevet om oppgavens problemstilling, hensikt og begrunnelse for valg av tema.

Kapittel to omfatter en kort teoridel om begreper som kan gi et tydeligere bilde på hvem organisasjonen er og hva de arbeider for. Det er begrepene «solidaritet» og «bistand» som skal redegjøres for. Jeg skriver også litt om hvilken tidligere forskning som er gjort i forbindelse med organisasjonen.

I Kapittel tre blir oppgavens metode presentert. Her skal jeg gå gjennom hvilke metoder jeg har benyttet meg av for å samle inn data til bruk i oppgaven og til å svare på oppgavens problemstilling. Jeg forklarer hvordan og hvorfor jeg har valgt å ta i bruk kvalitative metoder som bruk av arkivkilder og semistrukturert intervju, samt observasjon av organisasjonens praksis. Jeg skriver også om selve organisasjonens lokale og hvordan det å arbeide hos dem der de holder til har vært til stor fordel. På slutten av dette kapittelet skriver jeg en del om kildekritikk.

Kapittel fire er som sagt oppgavens mest omfattende kapittel, og den består igjen av flere delkapitler. Dette er den delen av oppgaven hvor selve historien og utviklingen til Hei Verden blir fortalt på en kronologisk måte med utgangspunkt i de ulike tiårene. Vi følger organisasjonens oppstart, dens første år, 1980- tallet, 1990- tallet, 2000- tallet, 2010- tallet frem til i dag, og til slutt organisasjonens framtidutsikter. Historien er basert på informasjon hentet fra arbeidsmåtene som er beskrevet i metodedelen.

Kapittel fem er et kort kapittel som skal oppsummere Hei Verden sin omfattende historie og gi et tydeligere svar på problemstillingen.

Kapittel seks og syv er de to siste kapitlene, hvor kapittel seks består av en komplett kildeliste av den sekundærlitteraturen som er brukt i oppgavens mål om å gi et godt innblikk i Hei

Verden og deres historie. Kapittel syv består av vedlegg som skjema fra NSD/Sikt og intervjuguiden som ble brukt under intervjuet av daglig leder.

2. Teori

Ved å ha med teori i en masteroppgave kan det hjelpe både leser og forsker til å se sammenhenger og forklare den informasjonen og de funnene som blir presentert i oppgaven (Edgren, 2021, s. 78). Denne teoretiske delen av masteroppgaven har derfor som formål å gi et innblikk i hvem organisasjonen Hei Verden er. Dette innebærer blant annet gå å inn på det lille som er gjort av tidligere forskning på Hei Verden sin organisasjonsutvikling gjennom Tarald Aano sin bok om Hei Verden. Denne delen av oppgaven innebærer også en avklaring av begrepene «solidaritet» og «bistand», som er begreper som organisasjonen både bruker om seg selv i tillegg til å beskrive hvilket type arbeid de driver med. Den teoretiske delen av oppgaven er ikke av like stor relevans som andre deler av oppgaven, og den holdes derfor relativt kort og konkret.

2.1 Tidligere forskning

Det er lite tidligere forskning som er gjort på Hei Verden sin historie, og dermed håper jeg at denne masteroppgaven kan bidra som forskning på dette området. Imidlertid har Hei Verden selv utgitt en bok om organisasjonens arbeid fra 1973- 1998, og den er skrevet av Tarald Aano som den gang var journalist i Stavanger Aftenblad. Den ble skrevet i forbindelse med organisasjonens 25-års jubileum, og tar for seg hvem organisasjonen var og har blitt, dens oppstart, dens prosjekter og dens oppnåelser. Når jeg nå skal levere min masteroppgave våren 2023, er det organisasjonen 50- års jubileum. Dermed kan Tarald Aano sin bok i kombinasjon med forskningen til denne masteroppgaven, gi et godt overblikk over hvem Hei Verden er, hvordan deres utvikling har vært og hva fremtiden bringer for dem.

Tarald Aano sin bok er derfor noe jeg kommer til å ta i bruk i min egen forskning på Hei Verden sin utvikling. Han har fått samlet mye grunnleggende informasjon om Hei Verden, og det gjør noe av mitt eget sorteringsarbeid enklere. Likevel er den ikke fullt så utfyllende på de områdene av organisasjonsutviklingen som denne oppgaven skal ta for seg, og jeg blir fortsatt nødt til å gjennomgå Hei Verden sine egne arkivkilder i løpet av tidsperioden boken er skrevet for. Dette er for å kunne gi en så utfyllende og nøyaktig beskrivelse av utviklingen som mulig, og for å kunne komme fram til en klar konklusjon om hvordan denne utviklingen har vært.

Andre større og likendes organisasjoner, som Redd Barna, har tidligere fått sin historie skrevet av profesjonelle forfattere. Tarald Aano kan kalles en profesjonell forfatter ettersom han arbeidet som journalist i mange år, men historien til Hei Verden som er formidlet av ham tar som sagt kun for seg deres oppstart og frem til år 1998. Min oppgave strekker seg ut over dette igjen, og viderefører mye av den historien han fremstiller sin bok om organisasjonen. Man må også være klar over at selv om jeg, som masterstudent med kompetanse i samfunnsfag og pedagogikk, ikke regnes som en profesjonell forfatter. Det kan i midlertid være interessant å utforske hvordan en tekst som den jeg skriver i min oppgave kan sammenliknes med liknende tekster om liknende organisasjoner skrevet av andre forfattere.

2.2 Avklaring av begreper

Hei Verden har siden deres oppstart i 1973 omtalt seg selv om en solidaritets- og bistandsorganisasjon, og dermed vil en avklaring av disse begrepene i seg selv kunne gi et inntrykk av hvem Hei Verden er. Oppgaven skal undersøke solidaritetsbegrepets mange sider og se på ulike definisjoner fra Emile Durkheim, Karl Marx og Runar Gerhardsen. Hei Verden tar selv i bruk begrepet på sin egen måte, men deres syn ligger i sterk relasjon til Runar Gerhardsen sin oppfatning av begrepet. Oppgaven skal også kort ta for seg bistandsbegrepet, som kan synes enklere å forstå men som det likevel kan være nødvendig å utdype for et helhetlig bilde av Hei Verden som en bistandsorganisasjon

Som sagt er det begrepene «solidaritet» og «bistand» som skal defineres og belyses i dette tilfellet. Å se litt på ulike synspunkter av begreper kan være med å danne et mer utfyllende bilde av begrepene innhold. Målet her er ikke å diskutere begrepene innhold i den kritiske forstand det er mulig å gjøre det, men det er utelukkende for å kunne gi et begrep om hvem Hei Verden er.

2.2.3 Solidaritet

«Solidaritet» er et relativt stort og kompleks begrep, og man vil se at Hei Verden bruker det i en smalere forstand enn alt begrepet rommer. Likevel kan en god forståelse av begrepet i sin helhet kunne gi oss et grunnpunkt for forståelsen av organisasjonens type arbeid. Mange forbinder gjerne begrepet med sosiologen Emile Durkheim, og mange skriftlige verk som handler om solidaritet tar utgangspunkt i hans definisjon og forståelse av begrepet. Emile

Durkheim snakker ofte om solidaritet som det å holde sammen, samarbeide og involvere på en måte som gjør at de nye partene blir en del av samholdet. Han er mest kjent for sitt tosidige syn på begrepet hvor han deler det opp i organisk solidaritet og mekanisk solidaritet (Dahl, 1999, s. 12). Disse er i og for seg komplekse begreper, og man kan utdype disse i sammenheng med et av Durkheims andre begreper, «kollektiv bevissthet» (som handler om likhet i følelser og forestillinger i et samfunn), men som i denne teksten ikke skal defineres ytterligere (Dahl, 1999, s. 13). Karl Marx var en filosof som også diskuterte begrepet «solidaritet» mye i sine verk, og han snakket mest om det som kan kalles «klassesolidaritet». I likhet med Durkheim sine oppfatninger om mekanisk solidaritet, er det verdifelleskapet i et samfunn Marx retter sitt fokus mot i sin definisjon av begrepet. Solidaritet blir da samhold i en sosial klasse (Dahl, 1999, s. 16).

Solidaritet som likhet, samhold og samarbeid i et samfunn kan derfor kunne bringe frem de gode menneskelige egenskapene i folk. Tidligere politiker for arbeiderpartiet, Runar Gerhardsen, skriver i sin bok *Snillisme på norsk* om solidaritet som et vakkert begrep som handler om et samfunn hvor folk tar vare på hverandre (Gerhardsen, 1991, s. 26). Han skriver om at kjennetegnet på et solidaritetssamfunn er at mennesker føler en forpliktelse for hverandre, man vil hjelpe hverandre som best er mulig med de ressursene man har tilgjengelig (Gerhardsen, 1991, s. 27). Andre begreper som er blitt brukt for å prøve å konkretisere solidaritetsprinsippet, er ord som «felleskap» og i kirken: «nestekjærighet» (Gerhardsen, 1991, s. 26)

Grunnen til avklaringen av solidaritetsbegrepet er som sagt for å belyse Hei Verden sitt arbeid som solidaritetsorganisasjon, og for å gi leseren visse assosiasjoner til denne når de leser gjennom oppgaven. Selv bruker Hei Verden solidaritetsbegrepet i forbindelse med det å vekke følelsen av forpliktelsen for andre i samfunnet, engasjement og å øke personers villighet til å hjelpe andre. Ved å opplyse og informere elever og lærere på skoler i Norge om fattige barns liv, oppvekst og utdanning i Sør, ønsker de å vekke disse solidariske tankene om hverandre; likhet, samhold, samarbeid, forpliktelse for andre, felleskap og nestekjærighet.

2.2.4 Bistand

Med bistand menes det at man overfører en del av ressurser til noen andre, og ofte er det snakk om stater som gir noe av sine ressurser til andre stater. Hvilke typer ressurser det er snakk om kan være alt fra våpen og mennesker til penger. I sammenheng med denne

masteroppgaven og Hei Verden som organisasjon, snakker man gjerne om det som kalles offentlig utviklingsbistand, hvor målet med bistanden er å bli kvitt et områdes fattigdomsproblem. Dette oppnås gjennom overføring av økonomiske midler som igjen kan styrke områdets utdanning, helsevesen og bevaring av menneskerettigheter. Som nevnt gis mye av denne typen bistand fra stat til stat, men det kan også gis gjennom organisasjoner. Det er også slik at bistanden som blir gitt ikke trenger å gjelde en hel stat, men også små og avgrensede områder (Folk og Forsvar, u.å.).

Bistand kan med andre ord gis gjennom det offentlige og det private, og fra person til person eller stat til stat. Det er en måte å dele overskuddet av de godene man selv har med andre som trenger dem mer. Mens mange organisasjoner driver med det som kalles humanitær bistand, hvor målet med bistanden er å redde liv og hjelp mennesker i nød og krise, driver Hei Verden mer med bistand som går til utvinning av skoler, skolemateriell, videreutdanning av lærere og morsmålsopplæring for land i Sør (Folk og Forsvar, u.å.). For å sikre seg at bistanden fungerer og går til de formål den er tiltenkt, følger Hei Verden opp sine prosjekter ved å fysisk reiseområdene bistanden går til. Hei Verden som bistandsorganisasjon betyr dermed at de midler som samles inn eller gis til denne organisasjonen skal gå til områder i Sør hvor det gjerne trengs mest. Hovedfokuset til Hei Verden sin bistand er skole og utdanning, hvor en positiv utvikling av disse elementene kan være med på å øke helsen, trivselen og velferden for det gjeldende området eller staten i seg selv.

2.2.5 Norsk bistandshistorie

Etter 2. verdenskrig i 1945 skjedde det en samfunnsendring i Norge, og man begynte å vie en del av statsinntektene til land utenom det europeiske kontinent. På denne tiden var det vanlig å sette landene under kategorier av velstående i- land og de fattige u- land. U- landene var for det meste lokalisert i Asia og særlig Afrika. I u- landene hadde ikke industrialiseringen fått skikkelig fotfeste, og dermed var økonomien deres mer knyttet til råvareutvinning for de rike landene (Balsvik, 2013, s. 9). Under navnet *Fondet til hjelp for underutviklede land* (også kalt *Indiafondet*), gikk norsk bistand direkte til India i 1950- årene. En utvidelse av institusjonen skjedde i 1962, hvorav navnet ble endret til *Norsk utviklingshjelp*. I 1968 skjedde enda en utvidelse av dette norske instituttet for bistand, og vi fikk Norad som *Direktoratet for norsk utviklingshjelp*. Senere ble Norad knyttet til Utenriksdepartementet, og disse fikk ulike hovedansvar for fordelingen av bistandsmidlene til Norge (Balsvik, 2016, s. 10). Norad sin

oppgave besto hovedsakelig i å ordne med den tosidige bistanden drevet av private organisasjoner og foreninger, slik som Hei Verden (Balsvik, 2016, s. 11).

De første årene for norsk bistandshjelp til u-land ble det vedtatt at bistanden skulle gå til land som lå i nærheten av hverandre, og at politikken i disse landene skulle være «Utviklingsorientert og sosialt rettferdig» (St.meld. nr. 94. (1974-1975): 42 i Balsvik, 2016, s. 68-69). På bakgrunn av dette oppsto det en del diskusjoner om hvilke land som skulle bli Norges hovedsamarbeidsland. Fulgte man det norske misjonsarbeidet med deres samarbeidsland, fant man at Madagaskar og Kamerun var gode alternativer. Statlige midler skulle derimot ikke gå til misjonering, så denne tanken slo de fra seg. Til slutt endte man likevel opp med de asiatiske landene India, Pakistan, Bangladesh og Sri Lanka, samt de afrikanske landene Tanzania, Uganda, Zambia og Botswana. I praksis fungerte det ikke helt på denne måten, og en av grunnene for dette var at u-hjelpsmidlene ble spredt utover til ulike land på grunn opprettelsen av de mange private frivillige organisasjonene på bistandsarenaen. Etter at inntektene for olje økte og bistandsbudsjettet økte ytterligere, ble norsk bistand gitt gjennom såpass mange nasjonale og internasjonale organisasjoner, at den nådde en stor del av verdens utviklingsland (Balsvik, 2016, s. 71). Tanken om hovedsamarbeidsland falt dermed bort.

Hovedmålene for den norske bistanden var at den skulle gå til utvikling av bedre styresett, demokrati og menneskerettigheter i de aktuelle landene. Det kunne se ut som om en størstedelen av bistanden gikk til land som hadde en mer «riktig» type politikk, mens de fattigste landene som trang bistanden mest ble oversett.

I de siste åene har den norske bistanden mye blitt viet til helse, som Vaksinealliansen (GAVI), Verdens matvareprogram (WFP) og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria. En av grunnene til at helse har vært et felt for prioritering innen norsk bistandsarbeid, er på grunn av Covid- 19 og resultatet av denne pandemien. Både under og etter pandemiens gang, har den norske bistanden gått til bekjempelse av sykdommen og opprettholdelse av god folkehelse i etterkant. Ellers har en god del av bistanden gått til forbedring av klima i utviklingsland, bevaring av regnskogen og utvinning av fornybare naturressurser (Norad, 2022). Mens Syria tidligere har vært det landet som mottar mest bistand fra Norge, spås det at fra 2022 av vil Ukraina ta over denne posisjonen. Dette er som

følge av den pågående konflikten mellom Ukraina og Russland, som fører til ulike kriser for befolkningen i Ukraina (Regjeringen, 2022)

2.2.6 Norsk bistand og misjonsarbeid

Kanalene for norsk u- hjelp besto hovedsakelig i ulike FN- organer, Norad og de norske ambassadene. Målet var å bedre menneskers hverdag i u- land, og samtidig engasjere folk i Norge til å bidra i det norske bistandsarbeidet. Norad satset spesielt på dette området, og ønsket å nå ut til frivillige ikke-statlige organisasjoner som ville hjelpe, og å støtte private foreninger i utviklingsland. På 1980- tallet kom gjennombruddet med å bruke private organisasjoner som kanal for u- hjelp, med en utvikling fra 7 organisasjoner i 1965, 20 organisasjoner i 1975 og 98 organisasjoner i 1991 (Balsvik, 2016, s. 103)

Private organisasjoner som kanaler for bistandshjelp skulle dermed vokse mye i Norge, til den grad at Norge lå over snittet for det som var vanlig sammenliknet med internasjonal status. Det kan se ut som at Norges historie og tradisjon med frivilligere organisasjoner som har vart en stund, spesielt i henhold til misjonsarbeid. Har hatt en del å si for denne hyppige utviklingen. Misjonsorganisasjonene var spredt over hele Norge og hadde gode resultater i arbeidet med å nå den norske befolkningen til å bidra i det norske bistandsarbeidet (Balsvik, 2016, s. 104). I tillegg var det ofte slik at misjonærene ble værende i sine samarbeidsland over lengre perioder, mens andre bistandsfolk bare var der på korte besøk. Misjonærene fikk på denne måten bedre innsikt i landenes språk, kultur og behov. Likevel var regjeringen tydelig på at statlige midler ikke skulle gå til misjonsarbeid, og at alle midlene skulle gå til nøytrale formål. Nøytrale formål innbefattet blant annet sekularisering, vestliggjøring og modernisering, som etterhvert ble sett på som spredning av vestlige verdier (Balsvik, 2016, s. 105). Det skulle vise seg å være vanskelig for Norge å holde seg nøytrale i praksis.

2.2.7 1990- årene - bistand for miljø, urfolk og utdanning

Etterhvert skulle miljøvern og ivaretaging av naturressurser få økt fokus innenfor bistandsarbeidet, hvor denne utviklingen kan spores tilbake til 1990- årene ved Sovjetunionens oppløsning (Balsvik, 2016, s. 122). Miljø og utvikling ble den største arenaen for norsk bistand en periode. I FN's konferanse fra 1992 om miljø og utvikling, ble Agenda 21 opprettet. Agenda 21 var en handlingsplan som ble iverksatt for å øke fokus på miljø og naturvern, hvor 21 stod for det 21. hundreåret (Johannessen og Eggen, 2022). Norad tok stor

interesse av Agenda 21, og oppfordret organisasjoner til å sette til verks handlingsplaner til oppfølging av denne (Balsvik, 2016, s. 131). Bevaring av regnskogen i Amazonas ble Norges største satsingsområde innen miljøvernbistanden. (Balsvik, 2016, s. 134) Denne perioden var det også mange diskusjoner rundt bistandens mål, og etterhvert kom også promoteringen av grunnskoleutdanning for barn og unge verden rundt og utviklingen av menneskerettigheter, hovedsakelig for kvinner, men også for urfolk. (Balsvik, 2016, s. 124)

I løpet av 1990- årene gjennomgikk bistandsarbeidet gjennom en utvikling, der menneskene fra mottakerlandene av bistanden ikke lenger skulle fungere som kun passive mottakere, men derimot som aktive deltakere i tiltakene som ble satt til verks av disse bistandsmidlene (Balsvik, 2016, s. 136). Det betydde at utdanning måtte bli prioritert i høyere grad enn det var gjort tidligere, og da særlig grunnutdanning, utdanning av lærere og det å sikre at jenter og kvinner fikk samme rettigheter til skolegang som gutter og menn (Balsvik, 2016, s. 137).

3. Metode

I denne delen av oppgaven skal jeg gjør rede hvilken metode som er brukt for å kunne svare på problemstillingen: Hvordan ser organisasjonen Hei Verden sin utvikling ut i løpet av en 50års- periode bestående av dens oppstart i 1973 til 2023? Jeg skal her gjøre rede for bakgrunn for valg av metode, hvilke metoder jeg har tatt i bruk og hvorfor, og hvordan jeg har arbeidet med oppgaven for å svare på problemstillingen. Jeg har tatt i bruk intervju og skal dermed presentere hvilke hensyn jeg tok til valg av informanter, hvordan dette ble gjennomført og de etiske refleksjonene rundt dette.

3.1 Valg av metode

Denne masteroppgaven følger prinsippene for det som kalles en kvalitativ metode for innsamling av data. Kvalitative data er som oftest kilder basert på de mange ulike formene for tekst og kan innbefatte arkivkilder, avisinnlegg, notater fra observasjon og intervju, som er metodene brukt for innsamling av data til denne oppgaven. I motsetning til kvantitative data, som ofte baserer seg på tall, mengde og statistikk, gir kvalitative data ofte mer grundig og dyptgående informasjon om det man ønsker å studere (Edgren, 2021, s. 122). Siden denne masteroppgaven skal ta for seg en organisasjonsutvikling, altså hvordan en organisasjon har forandret seg fra sin oppstart i forhold til i dag og hvilke endringer som har skjedd underveis i denne prosessen, er en kvalitativ tilnærming den mest logiske i dette tilfelle. Kvalitative metoder er også nyttig i utviklingen av en forståelse av de fenomenene vi studerer, og er

dermed tett knyttet til fenomenologi og hermeneutikk (Thagaard, 2018, s. 19). Studiet av en organisasjonsutvikling krever at man går i dybden av en organisasjon og dens elementer og ser disse i sammenheng med hverandre i den gitte kontekst, og det er derfor kvalitative data egner seg betraktelig bedre til dette enn kvantitative data i denne sammenheng. Videre skal jeg gå litt gjennom hvordan jeg selv har brukt kvalitative metoder og hva disse er.

3.2 Utvalg og avgrensing av innsamlede av data

Når man arbeider med en kvalitativ metode betyr det at man vil kunne ta i bruk en hel rekke ulike datamateriale. For å kunne svare strukturert på en problemstilling er det dermed viktig å avgrense det materiale man trenger til å svare på problemstillingen og gjøre et utvalg av data man skal undersøke. Derfor bør man finne data som er relevant til problemstillingen og avgrense dette utvalget, til man står igjen med den informasjonen som trengs for å gi de riktige svarene (Thagaard, 2018, s. 54). I Stor grad handler det om å finne de riktige metodene for innsamling av data velge de metodene som relevante i forhold til problemstillingen. Her understreker Thagaard at det kan være lurt å benytte seg av naturlig forekommende data, altså foreliggende tekster eller dokumenter som beskriver organisasjoners virksomhet (Thagaard, 2018, s. 53).

For å kunne skrive historien om Hei Verden sin utvikling i løpet av deres 50 år i drift, har jeg valgt å samle inn data på ulike måter, men hovedsakelig bruke organisasjonens foreliggende tekster: organisasjonens arkivkilder. Jeg har også valgt å ta i bruk intervju og observasjon for å, på denne måten, la disse dataene utfylle hverandre og gi et korrekt og helhetlig bilde på organisasjonens utvikling.

Når det gjelder avgrensing er det slik at i arbeidet med arkivkildene forholder jeg meg kun til organisasjonens eget arkivsystem, som består av offentlige arkiver i privat eie. Det er informasjonen fra disse som hovedsakelig utgjør oppgaven, da disse inneholder informasjon som kan dateres tilbake til organisasjonens oppstart og som ingen gjenlevende personer kan fortelle noe om. Intervjuet er begrenset til omfatte nåværende daglig leder for organisasjonens, Ingrid Vikse, som kan si noe om organisasjonen slik den står i dag og dens fremtidsplaner. Observasjon av organisasjonens arbeid i praksis ble begrenset til to skolebesøk. Disse to besøkene håpet jeg ville gi noe informasjon om organisasjonens type arbeid og samarbeid i de norske skolene i Rogaland. Ved å se på Hei Verden sin nåværende

praksis kan man sammenligne denne med det som står om organisasjonens tidligere praksis, og dermed finne ut av mulige forandringer hvis det er noen

3.3 Arkivkilder

Når man skal finne kilder som kan besvare en oppgaves problemstilling er målet å finne kilder som kan sette lys over det spørsmålet man er interessert i. Når man søker å finne svar på spørsmål av historisk natur, kan disse kildene med fordel deles inn i primærkilder og sekundærkilder. Disse kan defineres på følgende måte: «En primærkilde er den som ligger nærmest i tid og rom til det som skjedde, ut fra de kildene vi har til rådighet. De andre kildene er sekundære» (Kjeldstadli, 1999, s. 177- 179 i Edgren, 2021, s. 159). I en masteroppgave i samfunnsfag bør man bygge sine studier på analyser av hovedsakelig primærkilder, og disse kan være både håndskrevne eller trykte (Edgren, 2021, s. 159). I denne oppgaven det i stor grad tatt i bruk primærkilder i form av arkivkilder som er fra organisasjonens eget fillager for informasjon. Siden min oppgave handler om å se på den historiske utviklingen til organisasjonen Hei Verden, er arbeidet med arkivkilder som primærkilder svært relevant og viktig for å kunne belyse problemstillingens svar på en mest mulig korrekt måte.

3.3.1 Om arkivdokumenter

Et arkivdokument er et dokument som er opprettet til bruk for en spesiell hensikt på tiden den blir laget, og som ofte blir tatt vare på av ulike grunner. Det kan være på grunn av at dokumentene kan bli nødvendige til det fremtidige bruk eller av andre grunner som lovpåleggelse. Det er dokumentasjon som regnes som nødvendig av enten privatpersoner, eller som i dette tilfelle, av organisasjoner for at de skal kunne utgjøre sin funksjonelle hensikt i samfunnet (Fintland, 2020, s. 85). Arkivkilder kan være alt fra personlige dagbøker til offentlige regnskapsdokumenter, og inneholder dermed en stor variasjon i sjanger av dokumenttyper (Fintland, 2020, s. 92-93).

3.3.2 Hei Verden sine arkivkilder

Som sagt er bruk av arkivkilder en av metodene jeg har brukt for å samle inn data på for å svare på problemstillingen om Hei Verden sin utvikling. Dette har jeg gjort ved å gå i dybden på organisasjonens egne arkivkilder. Dette arkivkildearbeidet er den mest omfattende type arbeid for denne masteroppgaven, men den er også høyst nyttig. Siden Hei Verden har operert i 50 år og ingen av de som var med på opprettelsen av organisasjonen er i live i dag, er det

oppgavens viktigste informasjonskilde i henhold til organisasjonens arbeid de tidligste årene. Arkivkildene omfatter årsrapporter, avisartikler, regnskapsverk, samarbeidsavtaler, undervisningsopplegg og filmer samlet opp gjennom 50 år, og dette er offentlige arkivkilder i privat eie. Mesteparten av arbeidet med disse kildene gikk til sortering av informasjon fra disse. Den sorterte informasjonen kunne deretter settes opp i en tidslinje slik at sammenligning av organisasjonens utvikling fra år til år ble mulig. I denne oppgaven er alle referanser til arkivkildene som er brukt til informasjonen som blir fremvist i teksten, satt i fotnoter.

Det er en stor variasjon i mengden arkivkilder som finnes om organisasjonen avhengig av hvilke årstall man studerer. For eksempel finnes det ikke like mange kilder om Hei Verden på 1970-, og 1980- tallet som det gjør om organisasjonen på 1990-, og 2000- tallet. Derfor har jeg tatt i bruk i den tidligere forskningen som er gjort på Hei Verden gjennom Tarald Aano sin bok fra 1998 om organisasjonens historie, til å supplere med informasjonen jeg har funnet i arkivkildene.

3.3.3 De ulike arkivkildene

Hei Verden har tatt vare på alle slags type arkivkilder som omhandler dem selv, fra avisinnlegg om organisasjonen skrevet av utestående parter til organisasjonens egne digitale årsrapporter. Noen årstall var lettere å finne mye informasjon enn andre, og det hvor i organisasjonens utvikling man hadde kommet hadde mye å si for hvilke typer arkivkilder som var tilgjengelige. 1970,- og 1980,- tallets arkivkilder besto mye av avisartikler, reklameinnlegg i skoleblader, virksomhetsplaner, vedtaksprotokoller og styremøtereferater, og alt dette i fysisk skriftlig form. Etter hvert som organisasjonen utvikler seg finner man mindre og mindre av disse avisinnleggene eller reklameinnleggene i de norske skolemagasinene, og mer av årsrapporter, årsberetninger og deres egne magasiner, hvor mye også foreligger digitalt.

3.3.4 Min bruk av arkivkildene

Det at det finnes et slikt mangfold av arkivkilder av ulike slag gir mulighet for at en del av informasjonen fra arkivkildene kan sjekkes opp mot hverandre som en ekstra sikkerhet for at informasjonen man finner faktisk er korrekt. For eksempel kan vedtaksprotokollene si noe om hvilke tiltak organisasjonen har tenkt å sette i gang, som et prosjekt eller en prosjektreise.

Senere kan jeg finne at det gjeldende prosjektet eller prosjektreisens ble gjennomført og at det var vellykket/mislykket ut i fra et avisinnlegg om hendelsen eller i en konklusjon fra et referat etter et styremøte.

Jeg har prøvd å finne ulike typer arkivkilder som handler om det spesifikke årstallet jeg trenger informasjon til. Skriver for eksempel daglig leder for Hei Verden i årsrapporten for år 1998 at organisasjonen for tiden gjør det bra på det norske bistandsmarkedet, kan dette sjekkes opp mot de andre kildene fra 1998 som er funnet. Når jeg da ser at under det gjeldene året har organisasjonen også fått publisert en jubileumsbok om seg selv, at de har sine egne reklameinnslag på TV, promotert seg selv med annonser i aviser og diverse skoleblader, laget en selvprodusert film om gatebarn i Brasil og stilt til intervju i NRK sin lokalradio, kan det gi inntrykk av at daglig leder sin påstand om organisasjonens vellykkede år stemmer.

3.4 Valg av informanter

For å supplere til informasjonen hentet fra arkivkildene valgte jeg også å gjennomføre et intervju. Siden denne oppgaven skal ta for seg organisasjonens utvikling falt valget på intervjukandidater naturlig på de ansatte i organisasjonen selv. Etter å ha blitt presentert for organisasjonen og deres lokale av veileder for oppgaven og daglig leder for Hei Verden, ble det avtalt at vi studenter som skriver om Hei Verden kunne være med organisasjonen så mye vi hadde behov for det. Det var daglig leder jeg valgte som intervjukandidat for oppgaven. Hovedgrunnen til dette er at hun, som nåværende daglig leder, kan bidra med informasjon om Hei Verden sin drift i dag samt organisasjonens framtidsplaner. Noe av denne informasjonen finnes ikke i noe arkivsystem enda. Nyttan av intervjuet ligger dermed i den bekreftelsen hun kan gi angående noe av informasjonen som er funnet i arkivkildene, hennes oversikt over organisasjonens drift i dag samt organisasjonens fremtidsplaner.

3.5 Semistrukturert intervju

En metode jeg har brukt for innsamling av kvalitative data, er semistrukturerte intervju. Under prosessen med å velge hvordan intervju av informanten skulle foregå, måtte fordelene og ulempene ved de ulike måtene å gjennomføre intervju på, tas i betraktning. Vi har ustrukturerte intervju hvor man ikke nødvendigvis har noe manus og intervjuet foregår mer som en vanlig samtale enn som en spørsmål- og svar- prosess. På motsatt ende finner man de

strukturerte intervjuene som er mer basert på spørreskjema hvor den som intervjuer ofte sitter med konkrete spørsmål som krever konkrete svar (Edgren, 2021, s. 132).

3.5.1 Intervjuguide

Semistrukturerte intervju, som er den typen intervju jeg har valgt å benytte meg av, er en kombinasjon av de to overnevnte. Det vil si at man følger en intervjuguide som i et strukturert intervju, men det kan følges opp med eventuelle andre spørsmål som skulle dukket opp og det er gjerne mer samtaleliknende på denne måten. Til dette laget jeg en egen intervjuguide som hadde som funksjon for meg å virke som en huskeliste over ting jeg skulle spørre om. Det er vanlig at en intervjuguide brukes på denne måten i semistrukturerte intervju (Edgren, 2021, s. 133).

Intervjuguiden min ble først utformet før jeg i det hele tatt hadde vært i kontakt med organisasjonen og skulle fungere som en inngang til informasjon for meg. Av ulike grunner ble i midlertid intervjuet utsatt og etterhvert kom jeg godt i gang med innsamling av data gjennom organisasjonens arkivsystemer. Etterhvert som jeg fikk innhentet mer og mer informasjon om Hei Verden, både gjennom dette kildearbeidet og gjennom spontane ordvekslinger med de ansatte på organisasjonens lokale, så jeg det som nødvendig å endre denne første intervjuguiden. Noe av informasjonen fra den første intervjuguiden var ikke lenger nødvendig å finne ut av, mens andre elementer ikke sto som like relevante. For at intervjuet ikke skulle gå for mye ut over informantens sin arbeidsdag, valgte jeg å sette en tidsbegrensning for det på en time, noe som førte til at jeg på nytt måtte prioritere hvilke spørsmål jeg ønsket å få svar på. Fokuset for intervjuet og intervjuguiden endte opp med å være rettet mot Hei Verden sin drift i dag og dens planer for fremtiden. Jeg hadde også med noen spørsmål til bekreftelse av allerede innhentet informasjon som jeg hadde funnet lite om eller var usikker på.

3.5.2 Det gjennomførte intervjuet

Alle mennesker har rett til å råde over sitt eget liv og dermed selv bestemme hvilke opplysninger som deles med andre. Derfor er det viktig at under forskningsprosjekt som denne, har man informantens informerte samtykke til å ville stille med informasjonen de har. Som forsker har man en plikt til å informere de gjeldende deltakerne alle detaljene om prosjektet og hvilke rettigheter de har i henhold til dette (Thagaard, 2018, s. 22-23). Dette

forskningsprosjektet følger disse forskningsetiske retningslinjene for informert samtykke, og under gjennomføringen av det gjeldende intervjuet.

Intervjuet ble gjennomført etter godkjenning fra NSD. Informanten fikk informasjon om hvordan intervjuet skulle foregå, hvor lang tid det var satt av til gjennomføringen og hensikten med intervjuet. Informanten var også klar over det var fullt mulig å trekke seg når som helst både før og under intervjuet. I dette intervjuet av daglig leder Ingrid Vikse blir ikke informanten anonymisert, noe hun også fikk beskjed om før intervjuet ble gjennomført. Grunnen til dette er at intervjuet ikke hadde som hensikt å finne ut av personlige meninger eller privat informasjon om intervjuobjektet, men heller å få konkret informasjon og fakta om organisasjonen Hei Verden. Det kreves også at navn og stilling på informanten blir offentliggjort i denne oppgaven for å vise intervjuets og informasjonen innhentet fra dette sin validitet.

Intervjuet ble gjennomført på lokalet til Hei Verden under hennes arbeidstid, og vi ble enige om en dato og et klokkeslett som passet for henne. Intervjuet ble dermed gjennomført etter NDS og Universitet i Stavanger sine retningslinjer for personvern.

3.5.3 Etterarbeidet med intervjuet

Etter at intervjuet var gjennomført startet prosessen med transkribering. Hensikten transkriberingsprosessen er å få ned all informasjonen fra det gjennomførte intervjuet, som kan vise seg nyttig i arbeidet med å svare på den valgte problemstillingen. Hvor nøye man må være med transkriberingen, varierer fra oppgave til oppgave, men den må gjennomføres på en måte som gjør informasjonen lesbar og brukbar (Edgren, 2021, s. 138). Siden dette intervjuet foregikk slik at daglig leder for Hei Verden svarte på konkrete spørsmål om organisasjonen, trengtes det ikke en like nøyaktig transkripsjon som ved andre typer intervju. Det vil si at under transkriberingsprosessen ble all informasjon gitt under intervjuet skrevet ned i fulle setninger omtrent sånn som de ble sagt, men setningene var likevel ikke ordrett. Jeg valgte også å transkribere fra den muntlige dialekten til skriftlig bokmål, da dette skriftspråket er enklere å både skrive og lese ettersom det er det jeg er vant med i arbeid med norsk språk og norske setninger.

3.6 Observasjon

Observasjon handler i stor grad om å følge med på interaksjoner mellom mennesker i situasjoner de naturlig inngår i, og hvor man studerer denne interaksjonen for å få inntrykk av hvordan samhandlingen mellom de ulike partene foregår (Edgren, 2021, s. 141). Begrepet kan også oversettes til å iaktta eller å undersøke, og det var nettopp dette jeg ønsket å gjøre til innsamling av data til denne oppgaven (Bjørndal, 2011, s. 32). For å skaffe meg en bedre innsikt i Hei Verden sitt arbeid og hvordan de opererer, fikk jeg være med organisasjonen på så mange oppdrag som jeg ønsket. Selv ble jeg med dem to ganger til observasjon hvor jeg hverken tok noen video eller notater. Observasjonens hensikt var kun å gjøre meg bedre kjent med deres type arbeid og samarbeid med skolene. Jeg ønsket å observere hvordan organisasjonen samarbeider med skoler og hvilket type arbeid de legger til rette for på de ulike skolene. Det finnes ulike typer observasjoner som kan være kvalitative eller kvantitative av natur. I denne oppgaven er det tatt i bruk kvalitativ observasjon, som har den fordelen at man, gjennom relativt få observasjonsøkter, kan gi oss en helhetsforståelse av sosiale prosesser og sammenhenger (Bjørndal, 2011, s. 109).

De to observasjonene jeg var med på var også ulike med tanke på at jeg på en av dem var deltakende og på den andre var jeg ikke- deltakende. Med deltakende observasjon er den som skal gjennomføre observasjonen til stede og aktivt handlende, og det gir dermed mulighet til å få en dypere forståelse av det som observeres (Edgren, 2021, s. 142). På den ene observasjonen fikk jeg ta del i Hei Verden sitt arbeid med å være på å filme en video til promotering av deres nye bok som lanseres i 2023. Bak observasjonen lå det ikke noe mål om analyse av organisasjonens pedagogikk, tema, undervisningsmateriell eller samhandling med elever og lærer. Den gav meg i midlertid et mer nært forhold til organisasjonen samt en bekreftelse på at organisasjonen handler på den måten det blir fremstilt at de gjør. Observasjonene fikk også gitt meg et inntrykk av hvordan organisasjonen arbeider i praksis. Dette, i kombinasjon med alt annet av data jeg har funnet, ga meg et mer omfattende bilde av hvem organisasjonen Hei Verden er.

3.7 Hei Verden sitt åpne lokale

Det kan også være verdt å nevne at under hele skriveprosessen av denne oppgaven har Hei Verden sitt lokale vært åpen for oss studenter som valgte å skrive masteroppgave om dem, og at jeg derfor hele tiden har hatt full tilgang til arkivmaterialet deres. I tillegg er det mellom en

og tre ansatte som er på lokalet fra mandag til fredag på en uke. Dette førte til at spontane spørsmål som eventuelt dukket opp kunne besvares av de ansatte når man måtte trenge det. Det har gitt mye verdifull tilleggsinformasjon til masteroppgaven og gav meg den fordel at informasjon jeg savnet fra intervjuet kunne innhentes omtrent når som helst utenom. Jeg befant meg i deres lokale under deres arbeidstid.

3.8 Tilbakeføring av informasjon

Tilbakeføring av informasjon vil si at informantene man har hentet informasjon om skal få muligheten til å lese gjennom det man har skrevet om dem. Er det en tekst som skal publiseres er det vanlig at tilbakeføringen av informasjon skjer før dette (Nielsen, 1996, s. 229). Å arbeide på denne måten, altså ved å la personene man skriver om få innblikk i hva det er som bli skrevet om dem, kan gi bekreftelse, innsikt og ny kunnskap til teksten. Dette er ikke noe man er pliktet til å gjøre, men det har likevel sine fordeler og kan være verdt å gjennomføre dersom det finnes en mulighet for det (Nielsen, 1996, s. 230). I denne oppgavens tilfelle er det ikke en person det er snakk om, men snarere en organisasjon. Min tekst tar for seg en organisasjonshistorie og beskriver ulike sider ved denne organisasjonens utvikling, og jeg har valgt å bruke metoden om tilbakeføring av informasjon ved å la Ivar Munthe lese gjennom teksten. Ivar Munthe er en tidligere ansatt for Hei Verden og ha vært med i organisasjonen i over 20 år. I dag sitter han i styret som styreleder.

Jeg kom i kontakt med ham gjennom min veileder og ved besøk på Hei Verden sitt lokale, og ble informert om at han sitter på mye kunnskap om organisasjonen. Etter å ha tatt kontakt med ham igjen i etterkant spurte jeg om han kunne være interessert i å lese gjennom teksten som er skrevet om Hei Verden og gi tilbakemelding på denne. Jeg spurte spesifikt om de fakta og konklusjoner jeg har tatt stemmer overens med den informasjonen han selv sitter på, og om noe eventuelt måtte endres. Jeg ønsket også en tilbakemelding på om det var noe som burde tilføyes Hei Verden sin historie som jeg kanskje har gått glipp av i mitt eget arbeid. Dermed ble teksten sendt til han for skriftlig tilbakemelding. Etter at han hadde lest gjennom alt jeg hadde skrevet om Hei Verden sin historie og utvikling, gav han meg en punktlig liste om hvilke endringer som burde gjøres og hva jeg kunne legge til av informasjon.

3.9 Kildekritikk

Kildekritikk er viktig i alt arbeid som tar utgangspunkt i et historisk grunnlag, og når man ser på historiske kilder må man kunne vurdere om disse er troverdige eller om de stammer fra en kilde som er troverdig. Avsender i kilden er et viktig element å ta i betraktning (Edgren, 2021, s. 159). I mitt arbeid med datainnsamling til denne masteroppgaven har jeg forholdt meg til Hei Verden sitt eget arkivsystem, deres nåværende og tidligere ansatte og jeg har oppholdt meg på deres lokasjon i Stavanger. Som følge av dette blir det nødvendig å ta ulike elementer ved kildekritikk i betraktning under arbeid med min datainnsamling, med tanke på at mange av kildene har organisasjonens selv som avsender og min kontakt med organisasjonen kan henholdsvis ha påvirket min analyse av disse dataene. Derfor skal jeg gå litt i dybden oppgavens troverdighet, reliabilitet og validitet.

3.9.1 Troverdighet, reliabilitet og validitet

Troverdighet, reliabilitet og validitet er tre begreper som kan brukes individuelt eller om hverandre for å si noe om forskningen som er knyttet til teksten sin kvalitet. Man kan skille mellom disse tre begrepene ved å si at reliabilitet handler om forskningens pålitelighet mens validitet knyttes til spørsmålet om forskningens gyldighet. Til sammen gir disse et inntrykk av tekstens troverdighet. Det å diskutere disse begrepene er viktig for å vurdere forskningens kvalitet med tanke på at all den kvalitative dataen som samles er tolket av noen (Thagaard, 2018, s. 19).

Reliabilitet og validitet handler om å gjøre rede for hvordan man utvikler data, og at man gjør leseren oppmerksom på den kontakten man har med de involverte partene i et forskningsprosjekt (Thagaard, 2018, s. 181). For eksempel har jeg, til innsamling av data for å kunne svare på oppgavens problemstilling, i stor grad oppholdt meg i organisasjonen jeg skriver om sitt lokale, og forholdt meg til de personene som arbeider der. Jeg har derfor hatt mye kontakt med de menneskene som aktivt arbeider for organisasjonens vekst og fremgang. Dermed kan dette ha en innvirkning på min forståelse, tolkning og utvikling av data. Som forfatter av denne oppgaven må jeg stille meg selv spørsmål om min posisjon i forhold til de ansatte av organisasjonen og organisasjonen selv.

Som forsker må man fremvise denne reliabiliteten ved å gjøre rede for hvilke metoder for innsamling av data som er brukt og beskrive fremgangsmåten som er brukt til dette. En god

måte å gjøre dette på er ved å gi leseren beskrivelser av forskningsmetoden på en ryddig og oversiktlig måte slik at det blir enkelt for den kritiske leser å selv vurdere forskningsmetoden (Thagaard, 2018, s. 188). Derfor er metodedelen til denne oppgaven viktig å underrette seg om før man begynner på den delen av teksten som omfatter Hei Verden sin historie. I metodedelen har jeg gjort rede for de ulike måtene jeg har samlet inn data på, hvorfor jeg har gjort det på denne måten og hvordan jeg har tatt i bruk den innhentede informasjon. Gjennom å føre opp min metode og fremgangsmåte slik som det er gjort i denne teksten, ønsker jeg at leseren skal få all den nødvendige informasjonen som trengs for å få et fullverdig blikk av oppgaven og organisasjonens historie.

3.9.2 Arkivkildene

Ved bruk av dokumenter som arkivkilder hvor formålet er å analysere disse, må man gjøre en kritisk vurdering av kildene. Det handler om å gå i dybden på en kildes relevans, autentisitet og troverdighet (Østbye et al. 2013:63 i Thagaard, 2018, s. 117). Relevans handler om i hvilken grad en kilde er relevant i forhold til problemstillingen, mens autentisitet handler om i hvilken grad man kan anse dokumentet som ekte og at opphavspersonen som er oppgitt faktisk har produsert det gjeldende dokumentet. Kildens troverdighet handler om man faktisk kan stole på den informasjonen kilden gir oss. Her må ulike faktorer tas i betraktning, som kildens opphav og hvilken motivasjon som ligger bak utarbeidelsen av dokumentene. Alt dette kan være med på å prege fremstillingen av dem (Thagaard, 2018, s. 119)

Som jeg har nevnt et par ganger i teksten allerede er det Hei Verden sitt arkivsystem jeg har tatt utgangspunkt, hvor disse arkivkildene omfatter kilder som avisutklipp, årsrapporter og diverse søknader. Disse kildene bærer i høy grad en relevans i forhold til oppgavens problemstilling, som går ut på å gi en oversikt over organisasjonens historie. Disse kildenes autentisitet kan også vurderes som høy, i den forstand at kildene kommer fra organisasjonens eget arkivsystem og at de fleste dokumentene er tydelig merket med avsender og årstall, som regel av organisasjonen selv. Blant arkivsystemet finner man formelle søknader som oppgir mottaker, avsender, begrunnelse for søknad og dato. Avisutklippene som organisasjonen har tatt vare på, er klippet direkte ut fra de fysiske avisene som var deres opphavskilde. Dette er primærkilder.

Kildenes troverdighet kan derimot være mer vanskelig å definere som god eller dårlig. Mange av organisasjonens kilder er som sagt opprettet til ulike hensikter og av ulike grunner av

organisasjonen selv. Mange av kildene, som de interne årsrapportene og referatene fra ulike møter, kan ses på som mer ærlige enn for eksempel søknader, avisinnlegg eller reklameinnslag. Organisasjonen søker for eksempel om økonomisk støtte fra Norad, det norske direktoratet for utviklingsarbeid, og ønsker dermed å stille seg selv i et positivt lys. Slike ting må dermed tas i betraktning når man tar i bruk søknader som kilde til datainnsamling. Mange av kildene omfatter også utsnitt fra norske skolemagasiner og aviser, hvor organisasjonen søker å synliggjøre seg selv ved å reklamere for organisasjonen og vie oppmerksomheten til organisasjonens positive sider. Det ligger altså en tydelig motivasjon bak utarbeidelsen av disse kildene, hvor motivasjonen er å promotere organisasjonen ved å sette den i et godt lys, og som derfor inneholder lite som er kritikkverdig. Dette er også en av grunnene til at jeg har valgt å utforske forskjellige typer arkivkilder og sette informasjonen fra disse opp mot hverandre. Jeg håper på denne måten å øke kildenes troverdighet.

3.9.3 Personlige forhold

Som forsker i denne oppgaven av historiefremstillingen til organisasjonen Hei Verden, må jeg i størst mulig grad vurdere dataene mine analytisk og lese dem på en refleksiv måte. Det innebærer at jeg må vurdere hva dataene kan gi en forståelse av og grunnen til at man utvikler den forståelsen av dem. Videre kan refleksiv lesing, som man gjør blant annet ved å stille spørsmål til teksten, utvide vårt analytiske blikk (Thagaard, 2018, s. 153). Oppgaver som denne innebærer mye kontakt og tett samarbeid med organisasjonen selv, og det er derfor jeg må tenke over hvordan min kontakt med alle disse involverte partene fra organisasjonen, påvirker min analyse av dataene. Jeg må stille spørsmål til meg selv om hvordan dette personlige forholdet kan påvirke mitt syn på kildene. Selv har jeg mange positive erfaringer fra organisasjonen, noe som kan føre til at jeg automatisk og ubevisst vurderer kildene ut i fra dette positive synspunktet. Det kan med andre ord være til hinder for mitt kritiske blikk og jeg har derfor gjort et forsøk på å forholde meg til teksten i form av refleksiv lesing.

Når det gjelder intervjuet kan også informasjonen hentet ut fra dette vurderes med et kildekritisk blikk. Siden intervjukandidaten min er nåværende daglig leder for organisasjonen, og intervjuet er helt frivillig og uten noen plikt om å oppgi annen informasjon enn den kandidaten selv ønsker å oppgi, kan det oppstå mangler på kritiske innfallsvinkler til denne informasjonen. Likevel svarte intervjukandidaten på alle de spørsmålene jeg hadde oppført i min intervjuguide, og supplerte til og med informasjon til disse.

4. Hei Verden

Dette er den delen av oppgaven som handler om selve den historiske utviklingen til organisasjonen Hei Verden, og den tar for seg organisasjonens utvikling fra tiår til tiår over en periode på 50 år til sammen. I denne delen av oppgaven vil leseren få informasjon om bakgrunnen til opprettelsen av organisasjonen, dens oppstart, dens utvikling på det norske skolemarkedet for bistand og solidaritet, deres foreløpige drift og til slutt dens fremtidige utsikter. For å gjøre teksten oversiktlig har jeg valgt å dele teksten inn i forskjellige kapitler, som i og for seg selv kan gi en oppsummerende oversikt over organisasjonens utvikling. I denne delen av oppgaven utdypes hvert av disse kapitlene, som til sammen utgjør organisasjonens historie fra dens oppstart i 1973 til dagens dato i 2023. Dette året har organisasjonen sitt 50-års jubileum, og står som noe av bakgrunnen for at denne oppgaven er blitt skrevet.

4.1 Hvem er Hei Verden?

«Hei Verden er en skolerettet informasjons- og bistandsorganisasjon som er livssynsnøytral og politisk uavhengig, med verdigrunnlag i FNs barne- og menneskerettighetskonvensjoner. Bærekraftsmål 4 er førende for alt vårt arbeid.» (Hei Verden, 2022). Dette er beskrivelsen Hei Verden bruker om seg selv for å tydeliggjøre hvilken type organisasjon de er.

Hei Verden er en organisasjon som i dag arbeider mot et tredelt formål. Det første er å «Bidra til at flere barn i Sør får grunnutdanning av god kvalitet», og dette er kanskje deres viktigste og mest prioriterte mål. Med dette målet menes det at barn utviklingsland, hvor det gjerne er lite industri og eksport av varer, og som ofte er preget av fattigdom, skal få bedre utdanning av høyere kvalitet. I tillegg til dette har Hei Verden et spesielt fokus rettet mot marginaliserte folkegrupper som jenter, urfolk og mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse. Derfor er det ikke bare generelt bedre grunnutdanning for barn i land i Sør som står i fokus, men grunnutdanning i de rurale og marginaliserte områder innenfor disse landene (Hei Verden, 2022). Per i dag samarbeider Hei Verden med Laos, Bangladesh, Zambia og Peru, og dette har vært deres fire samarbeidsland siden 2015¹.

Det andre formålet deres er å «Bidra til at skoleelever i Norge får kunnskap om globale forskjeller». Hei Verden er en organisasjon som aktivt lager undervisningsopplegg om

¹Hei Verden, årsberetning 2015- 2022

tilsvarende tema, og de har ulike måter å arbeide på for å hjelpe de norske skolene og lærerne med å øke elevenes kunnskap på dette området. I tillegg til å lage undervisningsopplegg og gjøre disse tilgjengelig for alle skolene som måtte ønske det, tilbyr de også å komme selv for å holde foredrag om temaet generelt eller mer spesifikke ting dersom skolene ønsker det. På nettsiden deres er det også lagt ut forslag til varierende typer undervisning om solidaritet og globale forskjeller, og man kan finne alt fra enkle plakater til interaktive spill (Hei Verden, 2022).

Det tredje formålet deres er å «Bidra til økt engasjement for solidaritetsaksjoner på norske skoler». Når skolelevne engasjerer seg for innsamlingsaksjonene til andre land, skal det skje i solidaritet med elevene fra disse landene. For å få til dette prøver Hei Verden å gi de norske skolelevne en forståelse av verdens strukturelle forskjeller og dets ødeleggende virkning til urettferdig fordeling av ressurser. Målet er at solidaritetsaksjonene på skolene i hele landet er arrangert i en kontekst av likeverd og respekt, og at elevene opplever en følelse av økt engasjement for hjelp av mennesker på samme alder til å få de samme utdanningsmulighetene som dem selv (Hei Verden, 2022). Elementene ved Hei Verden sitt tredelte formål er dermed gjensidig avhengig av hverandre. Ved å øke elvenes kunnskap om globale forskjeller, vil dette bidra til økt engasjement for solidaritetsaksjoner på skolene deres, som igjen bidrar til at det kan samles inn penger som skal gå til at barn i Sør får grunnutdanning av bedre kvalitet. Det tredelte formålet nås når disse elementene fungerer i samspill med hverandre.

4.2 Hei Verden sin oppstart som Skolenes u- landsaksjon

Hei Verden startet som SU, Skolenes u - landsaksjon, i 1973. bakgrunnen for organisasjonens oppstart ligger i tre skolers engasjement til innsamling av midler til skoler i Kamerun. I 1969 ble noen elever på Hetland gymnas inspirert til å prøve seg på samme prosjekt som en amerikansk skole de hadde lest om: å samle inn penger til bygging av en skole i et u- land. Dette ville de også få til, og de samlet til slutt inn et beløp på nesten 40.000 kroner som ble videreført til NMS, Det Norske Misjonsselskap. NMS brukte pengene til bygging av en skole i Bankim i Kamerun. Noen år senere fikk lederen av KK, Kontaktkontoret for NMS, et engasjement rettet mot en skole i Kamerun som var blitt ødelagt av uvær. For å kunne reparere denne skolen trengtes der 40.000 kroner, men NMS hadde ikke noe budsjett satt av til dette².

² Skolenes u- landsaksjon, *Kjære gamle og nye styremedlemmer*, 1997

Lederen for KK hadde tidligere samarbeidet med skoler i Rogaland og inspirert disse til bruk av innsamlingsaksjoner, og fikk en ide om at dersom flere skoler samarbeidet kunne innsamlingsmålet på 40.000 kroner nås. Rektoren på Kannik skole i Stavanger, Odd Helgevold, ville imidlertid at deres skole skulle påta seg utfordringen selv, og ville samle inn beløpet alene. Dette klarte de (Aano, 1998, s. 12). Denne engasjerte lederen for KK var Lars M. Solberg, som også skulle vise seg å bli SU (kommende Hei Verden) sin første daglige leder (Aano, 1998, s. 11). Etter at nok en skole i Kamerun falt sammen etter uvær, var det grunnskolen i Haugesund som påtok seg utfordringen med å samle inn penger til bygging av en ny skole (Aano, 1998, s. 13). Disse separate prosjektene hadde likevel en tydelig fellesnevner gjennom solidaritetsfølelse, innsamlingsengasjement og med Kamerun som målet for innsamlingen.

Noen av grunnleggerne av Skolenes u- landsaksjon, avbildet i 1980

Dermed ble det til at i høsten 1972 samlet Kannik skole, Hetland gymnas og grunnskolen i Haugesund seg for å starte med et prosjekt om «vennskapsskoler» i Kamerun, hvor elevene på de norske skolene og elevene på skolene i Kamerun kunne holde kontakt med hverandre. Etterhvert fikk de en ide om å gjøre dette prosjektet landsomfattende. Det førte til at et styre av ledende skolefolk ble valgt slik at informasjon kunne produseres og spres, og i Stavanger

ble det i tillegg opprettet et sekretariat³. I 1973 hadde dermed Skolenes u- landsaksjon blitt opprettet. Dette skjedde i en tid der læreplanene var i en stor endringsprosess, og med Mønsterplan for grunnskolen i 1974 skulle man legge mer vekt på individets ansvar i verdenssamfunnet (Norge Kirke- og undervisningsdepartementet, 1974, s. 16). Noen år senere kom en ny Mønsterplan for grunnskolen i 1987 hvor det ytterligere ble lagt vekt på global undervisning om andre kulturer, menneskerettigheter og internasjonal forståelse (Norge Kirke- og undervisningsdepartementet, 1987, s. 45- 46).

Det ble derfor en økende etterspørsel etter undervisningsmateriell om land i Sør, noe Skolenes U- landaksjon kunne tilby. I begynnelsen var undervisningsmateriellet rettet mot landene organisasjonens samarbeidet med, men dette ble ekspandert ved senere tid. Skolene fant også ut at innsamlingsaksjoner til disse landene, i kombinasjon med undervisningsmateriale om dem, var en god måte å formidle kunnskap på. For Skolenes U- landsaksjon ble det også etterhvert viktig å utvikle undervisningsmateriale i tett samarbeid med de norske skolene. I begynnelsen gikk pengene skolene samlet inn i samarbeid med Skolenes U- landsaksjon donert til andre hjelpeorganisasjoner, men etterhvert utviklet den seg til å bli en egen solidaritets- og bistandsorganisasjon⁴.

4.2.1 Hei Verden de første årene- Skolenes u- landsaksjon

Hei Verden startet altså opp som «Skolenes u- landsaksjon», og den offisielle oppstarten kan dateres til 1973. Organisasjonens motto fra oppstarten og til årene før navneskiftet på tidlig 2000- tallet, var «Fra Norge til jordens ender»⁵. Dette skulle indikere at arbeidet til Skolenes u- landsaksjon var dobbeltsidig i den forstand at støtte fra Norge skulle gis til områder og land som trengte denne støtten i ulike deler av verden, men det var også fokus på samspill mellom elevene på de norske skolene og skolene fra Norge til jordens ender. Det vil si at organisasjonen har formidlet informasjon gjennom direkte kontakt med norske barn og barn fra samarbeidslandene. Vennekapskolene i Kamerun fra oppstarten til organisasjonen, som nevnt i tidligere avsnitt, er et eksempel på et slikt type prosjekt. Organisasjonen har siden oppstart formidlet informasjon gjennom direkte kontakt mellom norske barn og barn i u- land⁶. SU bygget sine grunnverdier i norsk grunnskole og i menneskerettighetserklæringen.

³ Skolenes u- landsaksjon, Årsmelding 1995

⁴ Skolenes u- landsaksjon, Årsmelding 1996

⁵ Skolenes u- landsaksjon, *rundskriv fra 1973, informasjon om 1974, 1973*

⁶ Stavanger formannskap, Skolenes u- landsaksjon- leie av lokalet i Johannes skole, u.å.

Organisasjonens hensikt eller grunnpunkter besto av tre elementer: gi elevene større kjennskap til de forholdene mennesker lever under i «den tredje verden», la elever samle inn midler til et meningsfullt formål til mennesker i u- landene, og vekke solidaritetsfølelse på de norske skolene⁷. Disse er ikke helt ulike Hei Verden sitt tredelte mål i dag i 2023, og hovedforskjellen ligger helst i formuleringen av setningene. For eksempel angående datidens mål om å gi elevene større kjennskap til de forholdene mennesker lever under i «den tredje verden», går mye ut på det samme som et av dagens grunnpunkter for organisasjonen, nemlig det å bidra til at skoleelever i Norge får kunnskap om globale forskjeller. Punktet om å la elever samle inn midler til et meningsfullt formål til mennesker i u- landene kan sammenliknes med dagens mål som går ut på å bidra til at flere barn i Sør får grunnutdanning av god kvalitet. Det siste punktet om økt solidaritetsfølelse på de norske skolene har stått som grunnpunkt nummer tre for organisasjonen fra 1973- 2023, med minimale endringer i formulering⁸. I dag bruker ikke organisasjonen lenger begreper som «den tredje verden» eller «U- land», men betegner innholdet i disse tidligere begrepene som «det globale Sør» eller «land i Sør».

Skolenes u- landsaksjon oppfordret skoler til å sette i gang innsamlingsaksjoner til innsamling av midler som skulle gis til trengende områder i Etiopia, Madagaskar og spesielt Kamerun. Til dette tilbød SU et lite utvalg materiale skolene kunne benytte seg av i solidaritetsarbeidet, og det kunne bestilles loddbøker, brevmerker, gavebrev og bilder til skolene. Når det gjaldt type aktiviteter til innsamling av midler, laget SU en plakat med ulike forslag til hva som kunne gjennomføres av elevene på de norske skolene. Denne plakaten oppfordret til arbeidsinnsats som gårdsarbeid, hagearbeid og rydding, bilvask, å lage skole- eller klasseaviser, utlodning eller salg av bestillingsmateriale til SU. I tillegg var mange av skolene kreative og hadde egne innsamlingsprosjekter hvor saueleting på fjellene ble brukt som en innsamlingsmetode⁹. 455 norske skoler bidro i dette arbeidet det første offisielle innsamlingsåret til SU i 1974, og det ble samlet inn nærmere 1.000.000 kroner til sammen (Aano, 1998, s. 16).

⁷ Skolenes u- landsaksjon, *rundskriv fra 1973, informasjon om 1974, 1973*

⁸ Skolenes u- landsaksjon, *rundskriv fra 1973, informasjon om 1974, 1973*

⁹ Skolenes u- landsaksjon, *rundskriv fra 1973, informasjon om 1974, 1973*

Summen av de innsamlede midlene skulle etterhvert øke. I 1977 ble det samlet inn 1.163.381 kroner, og i 1978 lå resultatet på 1.408.598 kroner¹⁰. Innsamlingsaksjonen skolene gjennomførte ble holdt hvert år på FN- dagen, dagen som markere FN sin opprettelse den 24. oktober 1945. Det vil si at Skolenes u- landsaksjon på denne tiden ikke fokuserte på innsamlingsaksjoner spredd ut over året, men at mesteparten av deres materiell ble brukt denne konkrete dagen. Dette ser man også på SU sin logo fra begynnelsen, hvor logoen består av en jordklode og ti ulike flagg med teksten «FN- dagen 24. oktober» som binder disse flaggene sammen. Senere oppfordret organisasjonen til innsamlingsaksjoner av varierende grad som kunne gjøres når som helst på året, og det ble ofte lagt ved forslag på hva slike aktiviteter kunne være. I 1978 blir det sendt ut takkemelding til alle skolene hvor det blir markert, med stor glede, at flere og flere skoler slutter opp om den årlige u- landsaksjonen til hjelp for barn og ungdom i andre land¹¹. I tillegg prøvde SU å appellere til skolebarnas foreldre hvor det informeres om at det hos elevene oppleves en økende våknende interesse og forståelse for de livsvilkår befolkningen, og da spesielt barna, lever under i u- landene. Med denne appellen håper de å oppmuntre til at enda flere foreldreråd aktivt skal ta del i de tiltak for barna i Sør elevene vil sette i gang¹².

Ser man på utviklingen for norsk bistand som er gjort rede for i teoridelen av denne oppgaven, ser man at Skolenes u- landsaksjon ble opprettet på et gunstig tidspunkt for norsk bistandsarbeid. Opprettelsen av organisasjonen skjedde i en tid da det norske samfunnets fokus på bistandsutvikling stadig økte. Det som kan være interessant å legge merke til, er Skolenes u- landsaksjon sine første samarbeidsland. For mens Utenriksdepartementet valgte å slå fra seg tanken om å ha land som Madagaskar og Kamerun som hovedsamarbeidsland for det norske bistandsarbeidet i stor grad på grunn av misjonsarbeidet som foregikk der, var det disse landene Skolenes u- landsaksjon valgte som sine samarbeidsland de første årene¹³. Med andre ord viser det seg at selv om Skolenes u-landsaksjon anså seg som en livssynsnøytral og politisk uavhengig organisasjon, forholdt de seg likevel i stor grad til misjonsarbeidet på denne tiden. Dette er de tidlige tegnene på at Skolenes u- landsaksjon på denne måten fulgte utviklingen for norsk bistand, men også for norsk misjonsarbeid.

¹⁰ Skolenes u- landsaksjon, *Til fylkeskomiteens medlemmer Stavanger*, Februar 1977 og *Til fylkeskomiteens medlemmer Stavanger*, januar 1978.

¹¹ Skolenes u- landsaksjon, *Til opplesing i lærerråd og elevråd*, august 1978

¹² Skolenes u- landsaksjon, *Til foreldrerådet*, august 1978

¹³ Skolenes u- landsaksjon, *rundskriv fra 1973, informasjon om 1974, 1973*

4.2.2 Norad som organisasjonens økonomiske samarbeidspartner

Etter bare et par år, rundt midten av 1970- tallet begynte Norad å legge merke til Skolenes U-landsaksjon sitt arbeid. Norad er, som tidligere nevnt det norske direktoratet for utviklingsarbeid, som ble grunnlagt i 1969 rundt samme tidspunkt som Skolenes U-landsaksjon og Kontaktkontoret for Det Norske Misjonsselskap (Norad, 2022). Alle søknader om midler måtte gå gjennom Norad for godkjenning, som hadde som oppgave å vurdere om planene var utviklingsfremmende eller ikke (Balsvik, 2013, s. 73). I 1977 sendte SU sin første søknad til Norad om støtte på 40.000 kroner til reise til prosjektlandet Kamerun som SU de siste årene hadde arrangert innsamlingsaksjoner for. Grunnen var at nå lå det et sterkt ønske fra SU sin side om å følge opp disse prosjektene denne bistanden hadde gått til ved å fysisk reise ned og følge opp resultatet selv.

Det ble sendt inn en søknad som understreket hvem Skolenes u-landsaksjon var som organisasjon, hvilket arbeid de drev med og hvorfor støtten fra Norad trengtes. Det ble skrevet at SU er en landsomfattende politisk frittstående organisasjon og at den på denne tiden organisasjonsmessig var bygget opp av 17 lokale fylkeskomiteer og 1 hovedkomite. Alle komiteene besto utelukkende av skolefolk. Organisasjonens mål var at ved markering av FN-dagen skulle organisasjonen gi elevene et større kjennskap til de forhold og de kår mennesker lever under i «den tredje verden». SU påsto selv at de var en organisasjon uten midler da alle gaver gikk ubeskåret til sine formål og dette prinsippet skulle de også for framtiden holde fast på. Norad har gitt støtte til liknende studiereiser for liknende organisasjoner, og dermed falt valget på søknad til Norad naturlig for SU¹⁴. Det ble da vedtatt at Norad ønsket å gi SU støtte til undervisnings- og informasjonsmateriell (Aano, 1998, s. 15). Senere skulle Norad vise seg å bli SU sin største økonomiske samarbeidspartner.

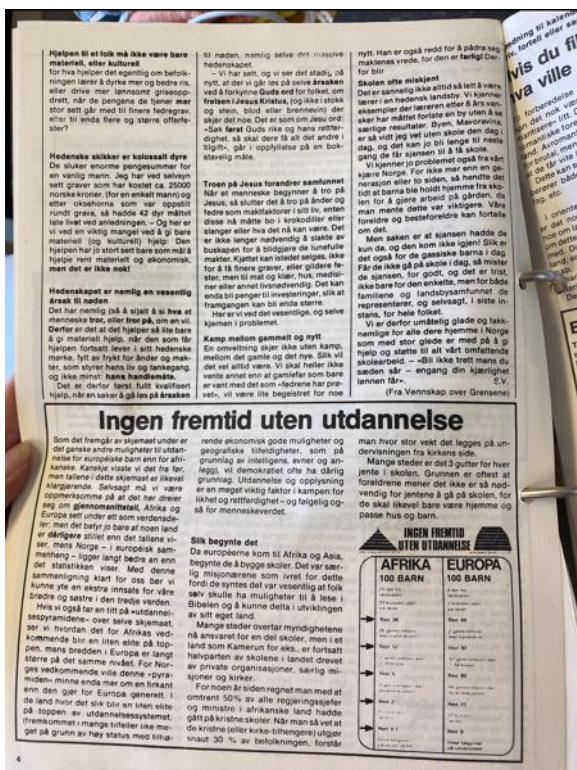
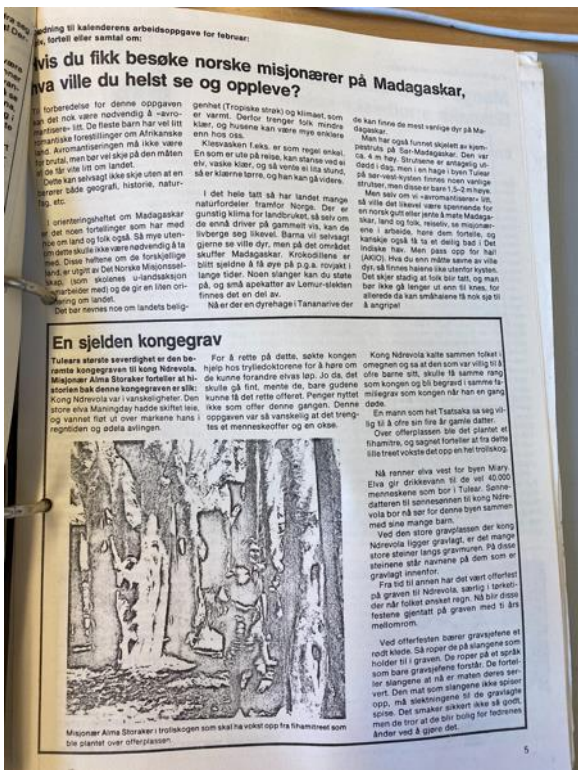
4.2.3 Det første undervisningsopplegget

Skolenes u- landsaksjon holdt også på med utarbeidelse av undervisningsstoff til de norske skolene, og mot slutten av 1977 ble dette sendt ut. Målet var å komme med utfyllende stoff om liknende temaer skolene hadde hatt om fra før, som generell kunnskap om u- land, fattigdom og livsvilkår i andre land. På denne tiden ønsket de gjerne å utvide denne del av deres tjeneste og gjøre den bedre etterhvert, og understrekte derfor at de var takknemlige for alle råd og tilbakemeldinger om det materiell de for ettertiden burde produsere innenfor dette

¹⁴ Skolenes u- landsaksjon, *Ad. Søknad om delstøtte til informasjonsreise til Kamerun*, 15. januar 1977

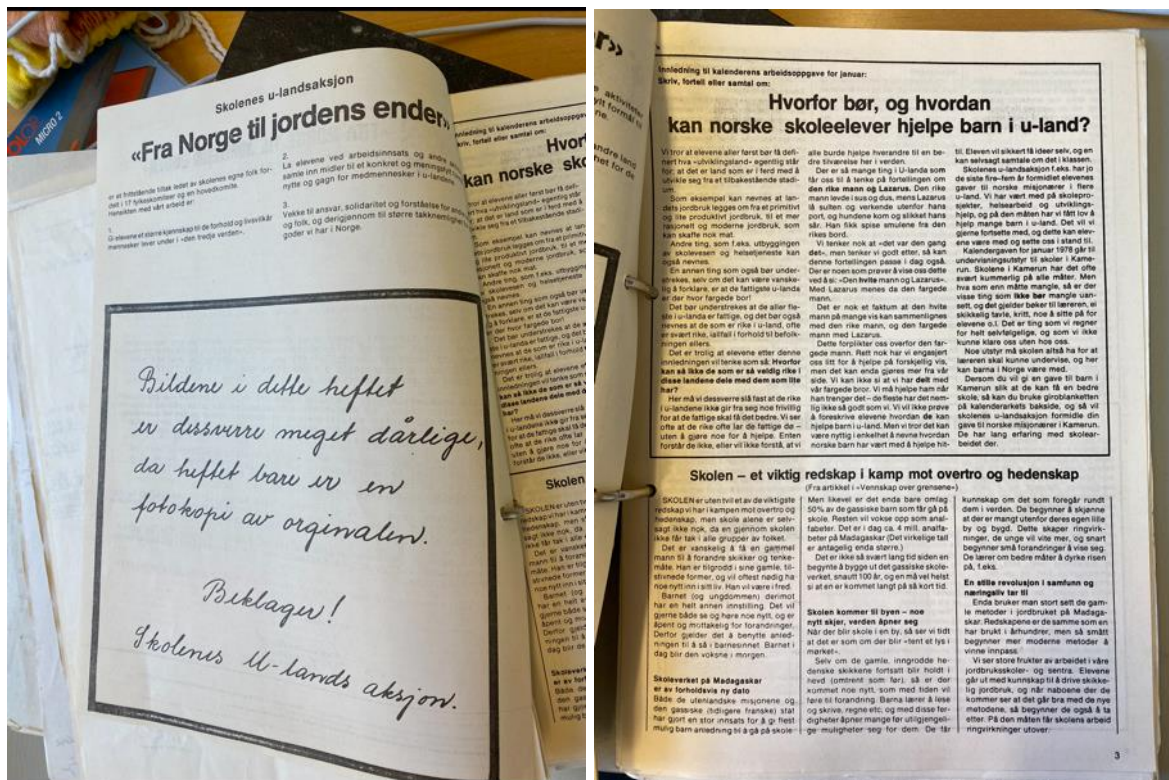
emnevalg. På grunn av mangel på både økonomi og arbeidskraft var det ikke laget noe undervisningsstoff på nynorsk enda. Oppgavene som fulgte med opplegget var i vesentlig grad konsentrert om skolearbeidet, helsearbeidet og sosialhjelp i u-landene¹⁵.

I 1978 får de tilbakemelding på undervisningsopplegget. Lærerne ved Bryn skole i Oslo hadde diskutert og vurdert det undervisningsmaterielle som Skolenes u-landsaksjon hadde sendt ut. De la seg merke til at initiativtaker imøteser råd og tilbakemeldinger om det materielle som for ettertiden burde produseres, som er grunnen for at Bryn skole valgte å sende inn denne tilbakemeldingen. De synes at undervisningsopplegget ikke kunne brukes slik det sto nå, med tanke på at det sto en del om hedenskapet som vesentlig årsak til nøden, og at troen på Jesus var det som ville forandre samfunnet. På deres skole er det økende antall fremmedspråklige elever med en annen religion- og kulturbakgrunn, og de ville dermed ikke å ta i bruk slik type undervisningsopplegg¹⁶. Dermed viser det seg at selv om SU var en organisasjon som ikke blandet inn religion og politikk, kunne det tette samarbeide med Det Norske Misjonsselskap av og til lyse gjennom. SU skulle arbeide for å etter hvert bli en enda mer frittstående organisasjon.

¹⁵ Torngy Vaaland, *Til læreren. Kjære kollega!*, desember 1977

¹⁶ Skolenes u-landsaksjon, *For lærerrådet ved Bryn skole*, 15. mars 1978

Bilder fra Skolenes u-landsaksjon sine første undervisningsopplegg

4.2.4 De første resultatene

Skolenes U-landsaksjon fikk sin offisielle adresse satt til Klubbgata 3 i Stavanger hvor forøvrig Det Norske Misjonsselskap (NMS) og Kontaktkontoret (KK) også hadde sitt tilholdssted¹⁷. Dette var opprinnelig separate organisasjoner men det foregikk samtidig et tett samarbeid mellom dem. Kontaktkontoret var opprettet av Arbeidsutvalget for Det Norske Misjonsselskap, hvor deres oppgave hovedsakelig gikk ut på å formidle penger fra barn i Norge til skoleutbygging i u-land¹⁸. I begynnelsen benyttet Skolenes U-landsaksjon seg av NMS sine avdelingskontor til ekspedisjon av nødvendig materiell føring av regnskap. NMS gav også SU administrativ støtte og tilgang til deres arkiv og informasjonsmateriell som skulle vise seg svært nyttig til bruk for SU i utviklingen av deres eget arkiv (Aano, 1998, s. 13). Organisasjonen fikk utnyttet NMS sin internasjonale erfaring, og vokste mye på dette samarbeidet. SU fikk dermed også ekspandert sine prosjekter til å innbefatte flere land på denne måten. NMS lånte også ut medarbeidere til arbeidet SU gjennomførte, og disse hadde u-hjelpskompetanse SU kunne dra godt nytte av.

¹⁷ Det Norske Misjonsselskap, *Generalsekretæren*, 24. september 1979 og Kontaktkontoret, *Til det Norske Misjonsselskaps landsstyre*, 5. mars 1979

¹⁸ Skolenes u-landsaksjon, *Kjære gamle og nye styremedlemmer*, 1997

I organisasjonens rundskriv fra 1973, ser man at det også ble opprettet en hovedkomite bestående av seks menn som alle drev med pedagogisk arbeid på ulike skoler i tillegg til å være medlem av SU¹⁹. Jobben som daglig leder gikk som sagt til Lars M. Solberg, som også var daglig leder for Kontaktkontoret i Det Norske Misjonsselskap fra deres oppstart i 1969²⁰. Det var også utpekt en formann, hvor denne tittel-benevnelsen senere har blitt endret til «styreleder». Han var rektor for Kannik skole og en av grunnleggerne av SU, Odd Helgevold. Han hadde denne stillingen i tre år fra 1973- 1976 (Aano, 1997, s. 14). De første årene besto samarbeidslandene til SU av Etiopia, Kamerun og Madagaskar, og i begynnelsen var det kun et fåtall av prosjekter som var satt i gang i disse landene²¹. Dette er samarbeidslandene mange av misjonsorganisasjonene hadde ulike prosjekter i, og som ikke var hovedmålet for den norske bistanden fra regjeringen sin side.

Skoleprosjektet i Kamerun regnes altså som «grunnlaget» for Skolenes u-landsaksjon, som senere ble Hei Verden²². For Skolenes u- landsaksjon startet det hele i Kamerun. Et av de mange resultatene fra de ulike prosjektene i Kamerun var at enkelte av lærerne på skolene der selv påsto at skolene brakte mer fred i samfunnet. Skolen ble en arena hvor barn med ulike bakgrunner i religion og livssyn kunne møtes, leke sammen og jobbe sammen. I 2003 ble dette prosjektet avsluttet, og skolene i Kamerun fikk nå, i større grad, regelmessig statlig støtte til lærerlønningene og mer effektiv skole drift²³. Dermed kan det synes som at prosjektene Hei Verden tidlig satte i gang, og som de opprettholdt over lengre tidsperioder, etterhvert bar sine frukter.

1970- tallet ble årene for organisasjonens fremvekst og utvikling, da den også fikk sin egen hovedkomite og sekretariat. De fikk drevet organisasjonen og opparbeidet seg kompetanse om bistandsmarkedet og solidaritetsarbeid disse årene, og ble på denne tiden en særegen organisasjon med dette arbeidet. På 1970- tallet var det lite organisasjoner som drev med samme type solidaritetsarbeid med fokus på den norske grunnskolen og med sitt arbeid for å

¹⁹ Skolenes u- landsaksjon, *rundskriv fra 1973, informasjon om 1974, 1973*

²⁰ Lars M. Solberg, *Til medlemmene i Det Norske Misjonsselskaps landsstyre, venner og medarbeidere*, 29. august 1979

²¹ Skolenes u- landsaksjon, *rundskriv fra 1973, informasjon om 1974, 1973*

²² Hei Verden, *Årsberetning 2002*

²³ Hei! Magasin 2003/2004 s. 14

tilrettelegge forholdene for at «barn hjelper barn»²⁴. Antall skoler som deltok på Skolenes U-landsaksjon sine prosjekter varierte mye disse første årene, men i 1979 var man oppe i et nummer på 825 deltakende skoler i Norge (Aano, 1998, s. 16).

4.3 Hei Verden på 1980- tallet

På 1980- tallet følger vi organisasjonens utvikling videre. Fra nå av ønsket organisasjonen ytterligere å fremtre som en politisk og religiøs uavhengig organisasjon, og startet prosessen mot å nå dette målet på 1980- tallet. En stor del av denne prosessen lå i Skolenes u-landsaksjon sitt avsluttede samarbeid med Det Norske Misjonsselskap, et samarbeid som var absolutt nødvendig for Skolenes u-landsaksjon sin utvikling, men som også, etterhvert, ble en byrde for organisasjonens videre utvikling.

4.3.1 Konflikten med Det Norske Misjonsselskap

På slutten av 1970- årene og begynnelsen av 1980- årene, oppsto det en konflikt mellom Skolenes U-landsaksjon og Det Norske Misjonsselskap. I 1979 valgte Lars M Solberg, daglig leder for SU og Kontaktkontoret i NMS, å gå av som leder for KK hvor han hadde hatt sin stilling siden 1969. Selv sier han i et skriv til medlemmene i Det Norske Misjonsselskaps landsstyre, venner og medarbeidere, at han ønsker å gå av som leder i KK for å fokusere på virksomheten sin for Skolenes U-landsaksjon. Han uttrykket også sin misnøye med NMS sine den gang nylige økonomiske valg der overskuddspengene ikke gikk til de prosjekter de egentlig skulle gå til²⁵, men heller til deres eget misjonsarbeid. SU hadde også en reaksjon mot NMS som skyldtes at NMS ikke ventet med gjennomføring av saker før de var drøftet med SU sitt forhandlingsutvalg. I 1982 skriver Lars M. Solberg til NMS og hovedkomiteen for SU at det oppleves negativ innstilling fra NMS til SU sitt arbeid²⁶. I tillegg til alt dette kunne SU til tider bli oppfattet som en ren støtteorganisasjon til NMS, noe som gav mange lærere inntrykk av at SU var forbundet med evangeliseringsarbeid. Dette var i midlertid noe organisasjonen hevdet at de ikke deltok i, og de ønsket å avstå fra denne assosiasjonen²⁷.

²⁴ Hei Verden, *Jubileumsmarkering for Skolenes Ulandsaksjon*, Budsjett og virksomhetsplan 1999

²⁵ Lars M. Solberg, *Til medlemmene i Det Norske Misjonsselskaps landsstyre, venner og medarbeidere*, 29. august 1979

²⁶ Skolenes u-landsaksjon, 14.12.1982

²⁷ Skolenes u-landsaksjon, *Kjære gamle og nye styremedlemmer fra styremøte*, 1997

Under denne konflikten i 1980 mottok SU et brev fra Santalmisjonen og NMS som foreslo at Skolenes U- landsaksjon burde oppløse sin selvstendighet og heller bli et fellesforetakende for de nevnte misjonsorganisasjonene over skolene²⁸. Denne løsningen var ikke SU interessert i, og det ble heller utarbeidet en samarbeidsavtale mellom Skolenes U- landsaksjon og Det Norske Misjonsselskap som hadde tydeligere grenser for hva hvilket forhold som lå mellom dem. Fra 5. mars 1981 skulle ikke lenger NMS føre SU sitt regnskap, og SU skulle selv forvalte og utbetale de innsamlede midlene. I 1984 reviderte SU sine retningslinjer som ytterligere vektla SU sin selvstendighet som frittstående organisasjon med hovedstyre, daglig leder og eget sekretariat²⁹. Her ble det også markert at NMS vil være organisasjonens hovedsamarbeidspartner, men at dette samarbeidet samtidig ikke utelukket samarbeid med andre organisasjoner³⁰. Deres langsiktige mål var nå å bli selvfinansierende³¹. I 1985 fikk SU sine egne lokaler, og fra 1. januar 1987 ble Skolenes u- landsaksjon en helt selvstendig enhet og ble registrert som en egen organisasjon, men med et fortsatt tett knyttet samarbeid til NMS³². Selv om samarbeidet med NMS i noen sammenhenger var konfliktfullt, så styremedlemmene i Skolenes u- landsaksjon likevel på dette samarbeidet som en nødvendighet i utviklingen av SU som egen organisasjon³³.

4.3.2 Organisasjonens selvstendighetsgjøring

Skolenes u- landsaksjon har også måtte flyttet mellom ulike lokalisasjoner opp gjennom årene. De første årene fra 1973 delte de lokale med Det Norske Misjonsselskap og dere underorganisasjon, Kontaktkontoret, i Klubbgata 3. Her var SU sitt sekretariat lokalisert frem til 1986, hvor de midlertidig flyttet til Brattberggaten 18 i 2. etasje på Johannes skole i østre bydel. Her oppholdte de seg i to år før de flyttet videre til Solbakken i Stokkavei 50 i 1988, for Johannes skole måtte etterhvert ta i bruk hele bygget³⁴. Allerede i 1989 måtte sekretariatet til SU nok en gang flytte på seg til Boganesveien 114, hvor VVS Gården AS leide ut lokalet sitt til dem. På begynnelsen av 1990 tallet relokaliserte de seg igjen til Vikedalsgaten 18 hvor de skulle ha sitt tilholdssted de neste 10 årene. I år 2000 fikk de sin lokasjon ved

²⁸ Notat til Våland, møte NMS, 24. april 1980

²⁹ Skolenes u- landsaksjon, *Sak 40/84: forhåndsdrøfting av nye retningslinjer for organisasjonen* fra Styremøte 9. november 1984

³⁰ Skolenes u- landsaksjon, *Sak 40/84: forhåndsdrøfting av nye retningslinjer for organisasjonen* fra Styremøte 9. november 1984

³¹ Skolenes u- landsaksjon, Styremøte, 9. november 1984

³² Skolenes u- landsaksjon, Styremøte, 2. februar 1987

³³ Skolenes u- landsaksjon, *Kjære gamle og nye styremedlemmer*, 1997

³⁴ Skolenes u- landsaksjon, *Sak 31/88: Nye lokaler for sekretariatet i Nye lokaler*, 1988

Internasjonalt hus i Sandvikveien 13, og se skulle senere flytte til Støperigata 38 som er organisasjonens nåværende beliggenhet. I løpet av organisasjonens historie har det dermed vært en del flytting på gang, og mye av dette skyldes deres markering av selvstendighet fra Det Norske Misjonsselskap.

Skolenes u- landsaksjon gikk gjennom store forandringer i løpet av 1980- tallet, og deres selvstendighetsmarkering som en registrert organisasjon er bare en av disse. I Norsk Skoleblad nr. 26 utgitt i 1980, er noen av sidene viet til SU hvor det forklares hvem de er og hva de arbeider for. De skriver om at tiden til arbeid med SU ikke strekker til siden de ansatte består av ledende skolefolk, som fører til at arbeidsmengden til tider kan bli høy. Det uttrykkes likevel at organisasjonens navn og rykte sprer seg rundt om i landet, og at fremtidige samarbeidsprosjekter med de norske skolene kommer til å øke i mengde. Deres fokus for 80- årene var hovedsakelig satt av til hjelp til skolegang for funksjonshemmede barn av ulike kategorier³⁵. Ellers ble det satt tre nye omformulerte delmål for organisasjonens hensikt med mer vekt på samarbeid med skoler og andre organisasjoner i forhold til de første formulerte grunnpunktene, men kjernen til deres arbeid er den samme. Altså: «SU skal, *i samarbeid med skolene*, gi elevene større kjennskap til de forhold mennesker lever under i andre land.», «SU skal, *i samarbeid med andre organisasjoner og institusjoner som driver med utviklingsarbeid i andre land*, tilrettelegge prosjekter for å gi elevene praktisk erfaring i omsorgsarbeid og ansvar for medmennesker...»³⁶. SU hadde et ønske om at det økte fokuset på samarbeid mellom flere parter vil åpne for flere muligheter.

4.3.3 Andre begivenheter for Skolenes u- landsaksjon på 1980- tallet

Rundt denne tiden debattertes det også om Skolenes u- landsaksjon burde begynne å gi støtte til eldrearbeid. Fram til 1980- tallet hadde organisasjonen stort sett støttet arbeid blant barn og unge, men Mønsterplanen sa at man burde motvirke skillet mellom unge og gamle³⁷. Denne tanken ble i midlertid lagt vekk, og SU fortsatte med sitt fokus på barn og unge fra 1973 til den dag i dag. I 1981 ønsket også Lars M. Solberg at man skulle finne en ny person som kunne ta over for ham som daglig leder for SU, og helst en som er lærerutdannet. I 1982 understreker han nok en gang at det burde søkes etter en ny overtager for hans stilling,

³⁵ Norsk Skoleblad nr. 26, *Hva er Skolenes u- landsaksjon*, 1980

³⁶ Skolenes u- landsaksjon, *Sak 40/84: forhåndsdrøfting av nye retningslinjer for organisasjonen*, 1984

³⁷ Skolenes u- landsaksjon, *Sak 38/84: Håndtering av sak forskuddtering av midler til handicap prosjekt i Hong Kong*, 1984

ettersom han kommer til å gå av i 1984 uavhengig av dette, som han nok en gang understreker i et brev til SU sitt styre. Han ønsker å finne noen før fratrer sin stilling, slik at vedkommende kan få god opplæring og «læretid» med ham på SU³⁸. I 1984 går Lars M. Solberg over til halv stilling etter 11 år som daglig leder for SU, og Olav Munthe overtar frem til 1990 (Aano, 1998, s. 12)

I 1983 ble det holdt en stor feiring for Skolenes u- landsaksjon, med 900 inviterte lærere og elever fra alle grunnskolene i Rogaland. Her var alle plassene tatt og feiringen ble holdt i Misjonshallen, byens den gang største forsamlingslokale. Andre gjester som kom til denne feiringen av Skolenes u- landsaksjon sitt 10- års jubileum var ordførere og skolesjefer fra nærliggende kommuner, Rogaland sin fylkesmann, skoleadministrasjonen for Rogaland og representanter fra Norad. Med andre ord var det hele en stor begivenhet som ble feiret av en andel ulike folk med felles mål- å hjelpe barn og unge i Sør. På denne tiden var Skolenes u- landsaksjon enda i et tett samarbeid med Det Norske Misjonsselskap, og på tross av de tidligere konfliktene ble det overrakt et gavebrev på 1.500.000 kroner fra SU til NMS. Disse pengene skulle gå til opprettelsen av et studiefond hvor de årlige rentene skulle utdeles til elever i land som SU og NMS samarbeider med. Denne store begivenheten viser hvordan Skolenes u- landsaksjon hadde gjort seg synlig på markedet når det gjaldt solidaritets- og bistandsarbeid på de norske skolene³⁹.

I 1983 henvender Skolenes u- landsaksjon seg også, for første gang, til ordførerne i kommunene i Rogaland, og dette skjer i forbindelse med organisasjonens 10- års jubileum. Organisasjonen håpet at kommunene ville gi mange små bidrag som til sammen kunne utgjøre en betydelig sum, og at kommunene på denne måten gav honnør og anerkjennelse til fylkets elever med deres frivillige innsats i innsamlingsprosjektene⁴⁰. På denne tiden gikk ingen av de innsamlede midlene fra skolene til administrasjonsutgifter eller utgifter av samme slag. Dette var på grunn Skolenes- u landsaksjons mange samarbeidspartnere, som Det Norske Misjonsselskap. I tillegg fikk de ganske tidlig støtte fra Norad til trykksaker og lignende, og styremedlemmenes frivillige innsats må ikke settes i skyggen⁴¹.

³⁸ Lars M. Solberg til styret ved Skolenes u- landsaksjon, 14. desember 1982

³⁹ Skolenes u- landsaksjon, *10 års jubileum*, 1983

⁴⁰ Skolenes u- landsaksjon, *Til formannskapene i Rogaland v/ ordførerne*, august 1983

⁴¹ Skolenes u- landsaksjon, *Til formannskapene i Rogaland v/ ordførerne*, august 1983

1980-årene var perioden Skolenes u-landsaksjon skulle bli mer selvstendig. SU begynte å føre sitt eget regnskap og skulle selv forvalte og utbetale de innsamlede midlene i motsetning til tidligere. I 1980-årene lå SU sitt fokus på funksjonshemmede barn og deres rett til skolegang, og det var dette de arbeidet mest for disse årene. Disse årene skulle også organisasjonen utvikle seg gjennom mer samarbeid, både med flere skoler og med andre organisasjoner. Etter litt diskusjoner om SU skulle begynne med støtte til eldrearbeid, ble det vedtatt at dette ikke skulle gjennomføres. Dermed har det alltid vært skole, utdanning, barn og unge som har stått i fokus for organisasjonen. Den store feiringen av 10-års jubileet til Skolenes u-landsaksjon viser også i hvilken grad organisasjonen opplevde stor suksess på denne tiden.

4.4 Hei Verden på 1990-tallet

I 1991 overtar Nils Christian Farlund som daglig leder for Skolenes u-landsaksjon, med en rapport som forklarer organisasjonens positive økonomiske situasjon. De siste årene merket de en sterk økning i inntekter fra innsamlingsaksjonen fra skolene. Det blir også meldt at mange av organisasjonens utgifter lå langt under budsjettet⁴². Videre blir 1993 sett på som et år i sterk utvikling. SU fikk forvalte stadig større beløp fra private bedrifter og offentlige myndigheter og har dette året derfor kunnet yte mer hjelp til barn og unge i samarbeidslandene. Likevel ble det meldt om regnskap i underskudd, noe som hovedsakelig skyldtes kurstap i prosjekter som omfattet Thailand⁴³. Dermed skyldes ikke dette underskuddet nødvendigvis organisasjonens arbeid, men heller verdenssamfunnets flytende økonomi. Dette året fikk også SU, for første gang i historien, søkt om og mottatt nødhjelpsmidler. Det ble med dette bevilget dem 2.000.000 kroner tildelt fra Utenriksdepartementet til et skolerehabiliteringsprosjekt i Somalia⁴⁴. SU hadde som en liten bistandsorganisasjon tidligere utført sitt bistandsarbeid i samarbeid med andre organisasjoner på det gjeldene stedet hvor bistanden gikk til, og det er disse lokale organisasjonene som har tatt seg av den operative delen. Men i 1994 inngikk de for første gang direkte samarbeid med de lokale myndigheten i mottakerlandet Somalia, og samarbeidet med utdanningsministeriet der. Utenriksdepartementet i Norge bevilget midlene til gjennomføringen av dette prosjektet,

⁴² Skolenes u-landsaksjon, Styremøte vedtaksprotokoll, 16. desember 1991

⁴³ Skolenes u-landsaksjon, Årsmelding, 1993

⁴⁴ Skolenes u-landsaksjon, *Skolerehabiliteringsprosjekt i Somalia tildelt fra Utenriksdepartementet*, 1993

og dette er dokumentasjon som kan vise til at de norske myndighetene hadde tiltro til SU sin organisasjon og bistandsarbeidet de drev med⁴⁵.

4.4.1 Mønsterplanen M87

I 1987 ble det vedtatt en ny mønsterplan for grunnskoleopplæringen, M87. I 1991 mottok Skolenes u- landsaksjon et skriv fra Det Kongelige Kirke,- Utdannings- og forskningsdepartement, KUF, som inneholdt en plan om internasjonalisering i skolene. Denne planen var ment som inspirasjon og veiledning for å arbeide med spørsmål og konkrete tiltak av internasjonal karakter i grunnskolen. Grunnen til utarbeidelsen av denne planen var forankret i en rekke ulike grunner, men kan oppsummeres med at samfunnsutviklingen gikk i en retning av en mer internasjonal karakter. Tettere samarbeid mellom landene, økt mobilitet i befolkningen over landegrenser og økt interesse blant barn og unge for å delta aktivt i det internasjonale samfunnet er noe av bakgrunnen for planen⁴⁶. Mønsterplanen 87 har konseptet om internasjonalisering forankret i dens generelle del og i fagplandelen. I den generelle delen finner man blant annet dette målet:

«Elevene skal ikke bare lære om sitt eget hjemsted og sitt eget land, men om hele verdenssamfunnet de er en del av. Ved å skape innsikt i menneskers liv og livsvilkår i andre deler av verden, kan skolen hjelpe elevene til å se den gjensidige avhengigheten mellom landene og til å verdsette betydningen av samarbeid mellom folk og nasjoner» (Norge Kirke- og undervisningsdepartementet, 1987, s. 22)

I læreplanene i samfunnsfag kommer også det internasjonale perspektivet klart frem, med kompetansemål som: «å gi grunnleggende kunnskaper om verdenssamfunnets geografi og historiske trekk» og «å hjelpe elevene til å utvikle kunnskaper om og forståelse for andre menneskers og gruppers levevis og tradisjoner» (Norge Kirke- og undervisningsdepartementet, 1987, s. 228- 229). Denne planen for internasjonal orientering ble sendt til SU fra Det kongelige kirke-, utdannings, - og forskningsdepartementet, på bakgrunn av at SU var en av datidens få pedagogiske organisasjoner som tilbydde opplæring og undervisningen i akkurat disse tingene. Det blir bemerket i skrevet at det ligger et lokalt ansvar i å nå disse målene fra Mønsterplanen 87, og at arbeidet SU gjør er viktig i denne

⁴⁵ Skolenes u landsaksjon, Årsmelding, 1994

⁴⁶ Toralf Tveiten og Inger Johanne Wremer, *Plan for internasjonal orientering*, 11. november 1991

forstand. Til gjengjeld oppfordres skolene til å ta kontakt med lokallagene av internasjonale organisasjoner som gjennomfører relevante prosjekter og utveksler slik type informasjon⁴⁷. For skolene i Rogaland var SU en av disse organisasjonene.

4.4.2 Forandringer i driften

I begynnelsen av 1990- årene skjedde det forandringer med driften av Skolenes u-landsaksjon, og de innledet et samarbeid med Norad til støtte til Brasil og Thailand. Dette førte til at det ble større behov for økonomisk kontroll av innsamlede midler. I 1990 ble det besluttet å opprette et forstanderskap som overordnet organ for SU og regnskapet, og som sto klart i 1991⁴⁸. På 1990- tallet begynte også SU og legge regnskapet digitalt. Først kjøpte de et regnskapsprogram i 1991 som ikke fungerte etter SU sine behov, og de måtte dermed prøve seg på ett nytt i 1995. Dette nye regnskapsprogrammet skulle gi bedre mulighet til god økonomistyring i organisasjonen⁴⁹. Her måtte det likevel opparbeides en kompetanse i regnskap for å kunne effektivisere driften. Når det gjelder forstanderskapet fra 1991 skulle det vise seg å bli vanskelig å få samlet alle til møter, og det ble nedlagt igjen i 1996⁵⁰.

En annen viktig endring i organisasjonens arbeidsmetoder var ytterligere økt fokus på å samarbeide med de lokale organisasjonene i samarbeidslandene. I tillegg til gjennomføring av oppfølgingsreiser til disse, skulle Hei Verden også bidra til å styrke de lokale organisasjonene faglig. Det ble derfor, på slutten av 1990- tallet, brukt mye tid på disse oppfølgingsreisene., hovedsakelig til å veilede og styrke den faglige kompetansen hos partnerorganisasjonene. For å styrke internkontrollen og bruken av penger i organisasjonene, hadde Hei Verden også meg seg revisor til land som Brasil og Zambia. Hei Verden arrangerte også noen partnerseminarer i Stavanger, hvor et par representanter fra de lokale organisasjonene fikk komme til Stavanger i en uke og få faglig påfyll. I tillegg fikk de på denne måten utvekslet erfaring mellom organisasjonene. Seminarene syntes å virke både nyttige og populære blant partnerne, men kostnadene ble for store og førte til at dette ikke kunne fortsette på det regulære basis (I. Munthe, personlig kommunikasjon, 25. januar 2023).

⁴⁷ Toralf Tveiten og Inger Johanne Wremer, *Plan for internasjonal orientering*, 11. november 1991

⁴⁸ Skolenes u- landsaksjon, Årsmelding, 1996

⁴⁹ Skolenes u- landsaksjon, Årsmelding, 1995

⁵⁰ Skolenes u- landsaksjon, Årsmelding, 1996

4.4.3 Barnehjemmet i Lar Padilha og besøksreiser

I 1991 ble det bestemt at Skolenes u- landsaksjon skulle støtte oppbyggingen og driften av barnehjemmet Lar Padilha i Brasil. Dette var et hjem for barn og unge som av ulike grunner ikke kunne bo hos foreldrene sine, og barnehjemmet skulle sikre barnas rettigheter. Mat, husly, skole og vennskap var elementer barnehjemmet fokuserte på når det gjaldt barnas positive opplevelser av å bo der. Etterhvert skulle dette vise seg å bli det prosjektet flest norske lærere og elever fikk oppleve, og Skolenes u- landsaksjon har hatt med seg flere elever og lærere til dette barnehjemmet⁵¹. På disse reisene får grunnskoleelever fra norske barne- og ungdomsskoler være med på å møte og samhandle med barn som bor på dette barnehjemmet. Det viser seg at for hver reise de norske skolebarna er med på til Lar Padilha, blir det alltid dannet vennskapsbånd mellom de norske barna og de brasilianske barna, uansett alder på de reisende. Språket, som mange ville sett på som en barriere for samhandling og kommunikasjon, var ikke noe hinder i utviklingen av disse globale vennskapsforholdene. Dette samsvarte i stor grad med Skolenes u- landsaksjons mål om å fremme globalt vennskap.

Etter flere år med reiser til barnehjemmet merker Skolenes- u- landsaksjon hvilke inntrykk disse møtene mellom barn gjør på både de voksne reisende og barna selv. Det kan syntes som at møtet med barna i Brasil gjør at man danner seg et nytt perspektiv på egen livsstil og den materielle velstanden man har i Norge. Barna fra Brasil viste like stor lykke som barna fra Norge, enda deres materielle goder var kraftig reduserte i forhold. Derfor har det i de senere år blitt viktig for Skolenes u- landsaksjon å hjelpe de norske elevene med å se sin egen situasjon i forhold til resten av verden. Det vil si at de norske elevene kan få se og erfare at man har det godt andre steder i verden også, på tross av mangel på materielle goder, så lenge man har glede, vennskap og tillit⁵².

På 1990- tallet ble det foretatt en del reiser til organisasjonens samarbeidsland, hvor både elever og lærere kunne være med. Reisene gikk som oftest til land som Peru og Brasil hvor det var relativt enkelt å ta seg frem og hvor de lokale samarbeidspartnerne var godt kjent med Skolenes u- landsaksjon. Det ble gjennomført flest reiser til barnehjemmet i Brasil. Av og til var det bare en og annen elev som var med på reisen, men til tider kunne opp mot ni elever og lærere oppleve Brasil samtidig⁵³. Alt fra barneskoleelever til ungdomskoleelever var med på

⁵¹ Hei Verden, Hei! Magasin 2002/2003 s. 8

⁵² Hei Verden, Hei! Magasin 2002/2003 s. 3

⁵³ Stavanger Aftenblad, 28. november 2006

disse reisene. Samarbeidet med barnehjemmet i Brasil er i dag avsluttet og det foretas ikke like mange reiser til samarbeidslandene med elever i dag som tidligere. Til andre land kan reisene være lange og ubehagelige, og inntrykkene fra områdene organisasjonen reiser til kan være sterke for barn og unge. Derimot kunne elever fra videregående fått mye ut av å være med på disse reisene, men organisasjonen er ikke like populær for elevene på disse trinnene.

4.4.4 Det økende fokus på miljøvern

Til nå har Skolenes u- landsaksjon hatt fokus på å hjelpe barn direkte gjennom donasjoner til barnehjem, sykehus og skoler. Men på midten av 1990- tallet rettet SU i tillegg fokuset mot miljøvern. Det ble etterhvert inngått en avtale med WWF, Verdens Naturfond Norge, og miljøvern ble et av SU sine bistandsområder. Naturvernproblematikken er knyttet til oppvekstvilkårene for mange barn og kommende generasjoner i de belastede områdene, og et fokus på miljøvern vil derfor kunne bidra til løsninger på dette problemet. I tillegg begynte miljøvern å bli et satsingsområde for de norske skolene, og det kan synes som dette temaet var noe som interesserte mange av elevene⁵⁴. Dermed lå det en stor motivasjon for SU til å satse på dette. 1990- tallet var også den tidsperioden hvor SU tok inn barnekonvensjon utarbeidet av FN som en av grunnverdiene for organisasjonen. Barnekonvensjonen ble vedtatt av FN i 1989, og SU har siden oppstart bygget på grunnverdiene i norsk skole og menneskerettighetserklæringen (FN- sambandet, 1989). Dermed ble det nå naturlig for organisasjonen å inkorporere datidens nye konvensjon om barns rettigheter.

4.4.5 Konkurransen på bistandsmarkedet

Fra midten av 1990- tallet til begynnelsen av 2000- tallet begynte Skolenes u- landsaksjon sine utfordringer å øke. Det var konkurransen på bistandsmarkedet som var SU sin hovedutfordring, og de måtte jobbe for å hevde seg i et stadig strammere marked. Det var mange organisasjoner som kjempet om oppmerksomheten og midlene fra skole- Norge. Den største konkurransen kom fra «Operasjon Dagsverk», TV- aksjonen og lokale innsamlingsaksjoner. Det skulle også vise seg at mange lærere valgte de alternativene som innebar minst arbeid for dem selv, om ikke nødvendigvis de organisasjonene hvis arbeid samsvarte med skolens egne mål solidaritets- og bistandsarbeid⁵⁵. Med mislykkede forsøk på å øke inntektene for organisasjonen måtte også egenkapitalen reduseres⁵⁶. I tillegg kunne det

⁵⁴ Skolenes u landsaksjon, Årsmelding, 1994

⁵⁵ Skolenes u- landsaksjon, Årsmelding, 1994

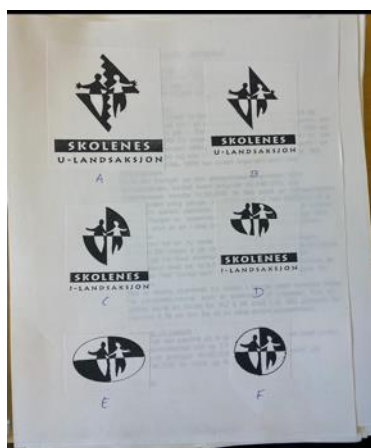
⁵⁶ Skolenes u landsaksjon, Årsmelding, 1994

synes at økonomien i kommunene ble stadig vanskeligere og året 1996 hadde SU aldri fått så mange nye avslag på søknader om økonomisk støtte som tidligere⁵⁷.

4.4.6 Vellykket drift

På slutten av 1990- tallet ble det konkludert med at det, tross alle utfordringene, var god drift i organisasjonen. I 1998 hadde flere nye skoler kommet til, noe som hadde vært et av Skolenes u- landsaksjons hovedmål i årene før⁵⁸. Dette året markerte også SU sitt 25- års jubileum fra organisasjonens oppstart i 1973, og organisasjonen satte i gang en rekke arrangementer i henhold til dette. I tillegg ble det skrevet en bok om SU av Tarald Aano som ble utgitt og sendt til en rekke skoler. Denne høsten ble det så mye for organisasjonen å gjøre, at det måtte leies inn en ekstra ansatt til hjelp med pakking og utsending av informasjonsmateriell. SU måtte også bestille materiell fra samarbeidslandene i flere omganger grunnet høy forespørsel fra skolene⁵⁹.

Andre nevneverdige hendelser fra 1990- tallet var blant annet opprettelsen av bistandstorget, hvor SU sammen med 30 andre organisasjoner gikk sammen i et fellesfaglig samarbeid⁶⁰. Dette gjorde det enklere for SU til å samarbeide med andre bistandsorganisasjoner, og det ble avholdt flere arrangementer i forbindelse med dette bistandstorget hvor SU hadde muligheter til å promotere seg selv som organisasjon. Det ble også arbeidet med ny logo i midten av 1990- tallet, men det ble ikke noe enighet om hvordan den skulle se ut⁶¹. Dermed fikk ikke organisasjonen noe ny logo før begynnelsen av 2000- tallet.

Ulike forslag til ny logo. Alle ble forkastet

⁵⁷ Skolenes u- landsaksjon, Årsmelding, 1995

⁵⁸ Skolenes u- landaksjon, Sekretariatets årsmelding, 1998

⁵⁹ Skolenes u- landaksjon, Sekretariatets årsmelding, 1998

⁶⁰ Skolenes u- landsaksjon, Årsmelding, 1994

⁶¹ Skolenes u- landsaksjon, Vedtaksprotokoll styremøte, 6. september 1994

4.4.7 Skolenes u- landsaksjon sin relevans for skolene

I 1997 kom det ut en ny læreplan som erstattet Mønsterplanen fra 1987 som det nye læreverket for den 10- årige grunnskolen. Fra dette læreplanverket finner man at likeverd, menneskeverd, solidaritet og kunnskap om andre kulturer står i fokus når det gjelder arbeidet mot å motvirke fordommer og diskriminering på skolen og i samfunnet (Kirke-, undervisnings,- og forskningsdepartementet, 1997). Skolenes u- landsaksjon ønsket å bidra i dette arbeidet, og det var derfor viktig for organisasjonen å tilby skolene relevante produkter og tjenester i henhold til dette. I dette læreplanverket fra 1997 finner man dessuten at ordet «solidaritet» er nevnt 8 ganger, og at dette dermed er større vektlagt enn noen gang (Kirke-, undervisnings,- og forskningsdepartementet, 1997). SU er en organisasjon som sterkt vektlegger solidaritet og vekkingen av solidaritetsfølelsen, og med L97 ble dette type arbeidet viktigere enn noen gang.

1990- årene var årene hvor Skolenes u- landsaksjon begynte å merke den økende konkurransen på bistandsmarkedet, hvor kampen om skole-Norge etterhvert tok seg opp. Tross denne utviklingen i konkurranse, var dette fremdeles gode driftsår for organisasjonen og flere nye skoler tilsluttet seg dem. SU fikk mer støtte til større prosjekter enn noen gang, og organisasjonen tok selv ansvar for noe av forvaltningen av de økonomiske midlene som gikk til samarbeidslandene. Med god drift og overskudd tok fikk Skolenes u- landsaksjon gjennomført en del prosjektreiser med både lærere og elever til samarbeidsland som Brasil og Peru, og fikk på denne måten tydeliggjort hvilket arbeid organisasjonen driver med og hva innsamlingsmidlene skolene samler inn går til. På slutten av 1990- tallet begynte SU smått å se på hvilke forandringer som kunne komme organisasjonen til nytte, med tanke på blant annet oppgradering av navn og logo. Etter å ha vært Skolenes u- landsaksjon i 30 skjedde disse endringene under begynnelsen av 2000- tallet.

4.5 Hei Verden på 2000- tallet

I år 2000 ble det, av FN's generalforsamling, formulert åtte felles utviklingsmål. Med disse skulle man redusere fattigdom, sykdom og sult, og fremme likeverd, utdanning og rettigheter. Tusenårsmålene besto av åtte konkrete mål som skulle nås innen år 2015. Mål nummer to av disse åtte handlet om å sikre utdanning for alle og målet gikk ut på at alle barn skulle få fem års skolegang innen 2015, det vil si skole for alle barn. «Skole for alle barn» skulle etterhvert bli Skolenes u- landsaksjon sitt nye motto. Mål nummer tre handlet om like muligheter for

jenter og gutter og gikk ut på at det skulle være like mange jenter som gutter på grunnskolen innen 2015 (Gi Barna Håp, 2015). Dermed ble det slik at på 2000- tallet arbeidet Hei Verden aktivt for å hjelpe samfunnet til å utvikle seg i denne retningen og nå disse målene. Det viktigste for organisasjonen er kampen for barns rettigheter, som forøvrig kan styrkes gjennom skole og utdanning⁶². Innen 2015 ble noen av tusenårsmålene nådd, men ikke de to overnevnte (Norad, 2015). Tusenårsmålene ble med dette avsluttet, og de ble formulert 17 bærekraftsmål verden nå skulle følge. Med bærekraftsmålene fikk man nye mål som i større grad handlet om å bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene, noe tusenårsmålene ikke hadde lagt like mye vekt på. Disse målene er satt til å nås innen 2030, og Hei Verden følger også opp disse (FN- sambandet, 2022)

4.5.1 Fra Skolenes u- landsaksjon til Hei Verden

2000- tallet var tiden Skolenes u- landsaksjon skulle gå over til å bli «Hei Verden». Denne prosessen startet allerede i år 2000, hvor organisasjonen selv begynte å omtale seg som Hei Verden og det ble informert om at all henvendelse til dem skulle rettes mot Skoleaksjonen Hei. Navnebyttet ble endelig fullført i 2002⁶³.

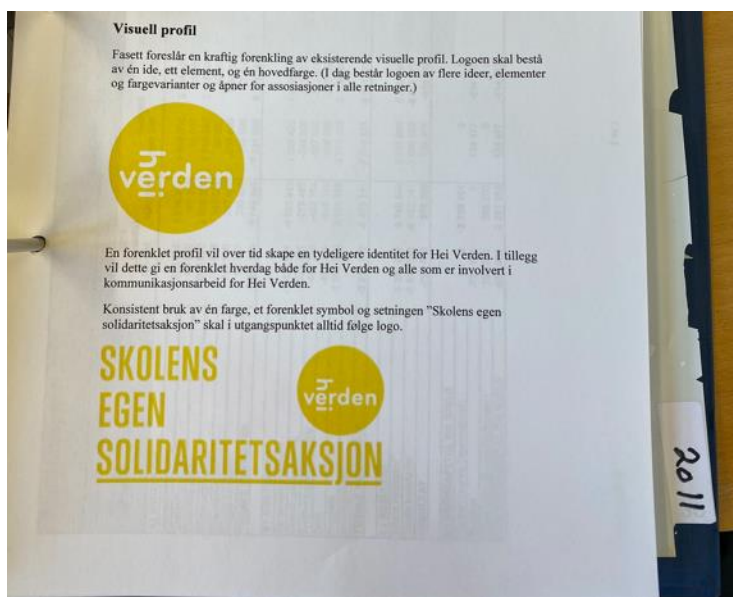
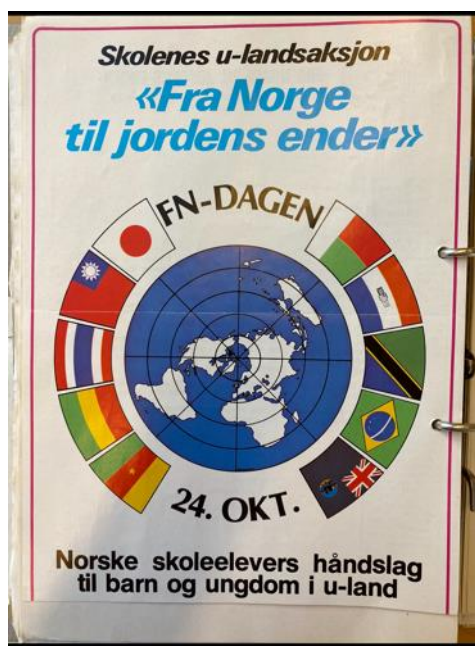
Ny logo var også kommet på plass. I 2000- 2002 hadde det dermed skjedd en del endringer med organisasjonens ytre. Navnet var nytt, logoen var ny, telefonnummeret var nytt, og internettsiden var ny. Likevel var organisasjonens formål og solidaritetstanke på denne tidenen samme: å fremme globalt vennskap. Med disse endringene ville Hei Verden fortsatt utarbeide undervisningsmateriell, besøke skoler og støtte prosjekter mot barn og unge i Asia, Afrika og Latin Amerika. Organisasjonen fikk også sin egen nye maskot «Hei!»⁶⁴. Adressen Skoleaksjonen Hei byttet til, Internasjonalt Hus, lå sammen med Amnesty International, Røde Kors og Internasjonalt kultursenter som naboer. Internasjonalt Hus var i seg selv er et ressurs og kompetansesenter for solidaritet og bistand for hele Rogaland⁶⁵.

⁶² Hei Verden, Hei! Magasin 2004/2005 s. 3

⁶³ Hei Verden, Årsberetning, 2002

⁶⁴ Hei Verden, Hei! Magasin 2000/2001 s. 3

⁶⁵ Hei Verden, Hei! Magasin 2000/2001 s. 5

Fra gammel til ny logo

I utarbeidelsen av organisasjonens nye navn kom man fram til at navnet «Skoleaksjonen Hei» var passende til å representere organisasjonen. Det første begrepet i organisasjonens navn, «Hei» ble valgt på grunn av ordets mange betydninger. For det første var ordet «hei» på denne tiden et av de mest brukte ordene i det norske språk, det er noe alle forstår og det er et begrep som er relevant for alle språk innenfor alle kulturer. Dette passer til Skoleaksjonen Hei sitt mål om å fremme globalt vennskap, og det allsidige begrepet kan brukes på tvers av kontinenter. «Hei» kan også ses på som en forkortelse for «Human Education International», som passer med Skoleaksjonen Hei sitt mål om å bruke utdanning som strategi for å bekjempe fattigdom. En annen grunn til navneendring er rett og slett at det nye navnet er enklere å både huske og uttale⁶⁶. I utvelgelsen av organisasjonens nye navn var både lærere og elever enige i at «Hei» var passende for organisasjonen, på tross av mange andre forslag. På denne tiden valgte organisasjonen fortsatt å videreføre noe av det tidligere navnet, og tok dermed «skoleaksjonen» foran begrepet «Hei». Organisasjonen satset imidlertid på å etterhvert kun gå etter navnet Hei, men de ble etterhvert kjent som Hei Verden⁶⁷.

⁶⁶ Hei Verden, Hei! Magasin 2000/2001 s. 4

⁶⁷ Hei Verden, Hei! Magasin 2000/2001 s. 4

En av hovedgrunnene for navneendringen lå forøvrig i den delen av organisasjonens navn som inneholdt begrepet «u- land». På den tiden ble det mindre vanlig å bruke denne omtalen om de mer fattige områdene i Sør, og begrepet kunne vise til en holdning om at man ser ovenfra og ned på landene. Dette ønsket organisasjonen å ta avstand fra (I. Munthe, personlig kommunikasjon, 25. januar 2023). Fra Skolenes u- landsaksjon til Skoleaksjonen Hei ble det gjort et valg om å beholde den delen av navnet som klargjør hvilken type organisasjon det er snakk om. Skoleaksjonen Hei viser at de fortsatt er en organisasjonen som arbeider med skoler og innsamlingsaksjoner, og valgte å beholde denne delen av det tidligere navnet på bakgrunn av at det representerte noe trygt og tillitsvekkende for mange skoler. De hadde et ønske om å få frem at selv om navnet var endret var organisasjonen fortsatt den samme⁶⁸.

Navneskiftet var en nødvendig endring for organisasjonen, men den hadde også sine negative sider. Selv om navnet «Skolenes u- landsaksjon» ikke lenger samsvarte med organisasjonens mening om betegnelsen på land i Sør, var det dette navnet som var husket på de norske skolene. Det betydde at organisasjonen mistet en del gjenkjenning i samfunnet og skolene. Dette kan være en av grunnene til at det ble vanskeligere for organisasjonen i deres forsøk på å øke engasjementet og inntektene fra skolene. Det viste seg at det skulle ta noen år før det nye navnet ble gjenkjent av samfunnet og skolene som den samme type organisasjonen de tidligere var og alltid har vært (I. Munthe, personlig kommunikasjon, 25. januar 2023).

Det skjedde også noen forandringer når det gjaldt organisasjonens styre, i forhold til de tidligere år. Mens styret før utelukkende besto av folk med pedagogisk bakgrunn, ble det etterhvert gjort endringer på dette området. I styret til Hei Verden på 2000- tallet satt det nå folk med ulike typer kompetanse. Dette var personer med erfaring innen bistand, skole, administrasjon og økonomi, i tillegg til journalistikk, markedsføring og jus. Dette mangfoldet i kompetanse bidro til at Hei Verden kunne utvikle seg på en allsidig måte⁶⁹.

4.5.2 Hei Verden sin nettside

Hei Verden fikk sin egen nettside, *Heiverden.no*, i begynnelsen av 2000- tallet.

Organisasjonen fulgte den stadig økende digitaliseringen av samfunnet, og målet deres ble etterhvert å legge om alt undervisningsmaterieell til denne nettsiden⁷⁰. Tidligere hadde

⁶⁸ Hei Verden, Hei! Magasin 2000/2001 s. 4

⁶⁹ Hei Verden, Hei! Magasin 2005/2006 s. 5

⁷⁰ Skoleaksjonen Hei, Virksomhetsplan, 2001

læreverket blitt sendt til skolene som Hei Verden-perm, men fra 2001 skulle disse permene kun sendes ut for et par år til frem til det kun skulle bli tilgjengelig på nett⁷¹. I 2002 fokuserte Hei Verden mye på nettsiden og de oppgraderte den betraktelig dette året, både innholdsmessig og utseendemessig. Fra nå av skulle artikler og rapporter fra reiser til samarbeidslandene bli publisert fortløpende, og det ble laget oversiktlige lister med tips og ideer til skolene om undervisning, innsamling og solidaritets- og bistandsarbeid⁷². Dette arbeidet gav gode resultater, og allerede året etter, 2003, ble det registrert 35.191 besøkende på nettsiden i forhold til 3868 besøkende i 2002⁷³. Det at skolene gikk til nettsiden for informasjons- og læringsmateriale var billigere for Hei Verden enn skolenes bruk av dette i fysisk form⁷⁴.

I dag, 2023, er nettsiden fortsatt oppe og går. Her finner man nå ikke bare undervisningsopplegg, bilder og innsamlingsmaterieell, men også informasjon om Hei Verden sine planer fremover, undervisningsopplegg knyttet til den nye læreplanen LK20 og dataspill som kan være morsomme for elevene å ta i bruk ved læring (Hei Verden, 2022). Videre satser Hei Verden nok en gang på en stor oppgradering av nettsidene. Organisasjonen håper å få oppgradert nettsidens utseende og gjøre den mer praktisk anvendelig. I tillegg skal en del av de eldre undervisningsoppleggene fjernes eller gjøres mer relevant i forhold til de nye læreplanene (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 14. september 2022).

4.5.3 Et tredelt mål med en litt annen formulering

Fra tidlig 2000- tallet frem til slutten av denne tiårsperioden, var grunnpunktene rundt deres tredelte mål for organisasjonen noe annerledes enn de er i dag. På denne tiden var det å fremme globalt vennskap satt som første mål for Hei Verden, og «Globalt vennskap» var forøvrig slagordet organisasjonen brukte frem til 2007. I det andre målet het det at Hei Verden skulle fremme kjennskap til og forståelse av barn og unges oppvekstvilkår i Sør i den norske grunnskolen. Den siste gikk ut på å bidra til barn og unges oppvekstvilkår i fattige deler av Latin- Amerika, Afrika og Asia ble bedre⁷⁵. Sammenlikner man disse med dagens tredelte mål eller organisasjonens tredelte mål fra dens oppstart, vil man finne at det var flere likheter mellom målene fra 1973 og 2023, enn fra 2007 til 1973 eller 2023. For eksempel var fokuset

⁷¹ Skoleaksjonen Hei, Virksomhetsplan, 2001

⁷² Hei Verden, Innledning i Årsberetning, 2002

⁷³ Hei Verden, *HEI!* i Årsberetning, 2003

⁷⁴ Hei Verden, *Innledning* i Årsberetning, 2003

⁷⁵ Hei Verden, *Fram mot år 2005*, s. 2 i Strategidokument, 2002

på det å vekke solidaritetsfølelsen hos elevene på de norske skolene, tatt bort som et av organisasjonens overordnede mål gjennom 2000- tallet. Dette er imidlertid kun for en veldig begrenset periode, og i 2007 var vekkelsen av solidaritetsfølelse tilbake som et av Hei Verden sitt tredelte mål⁷⁶.

Som sagt har et av Hei Verden sitt tredelte mål har stått som en konstant faktor gjennom hele organisasjonens historie, og det er målet som sier noe om hva de innsamlede midlene går til. Fra begynnelsen het det at organisasjonen skulle «La elever samle inn midler til et meningsfullt formål til mennesker i u- landene»⁷⁷. I 2005 var dette «meningsfylte formålet» konkretisert til å omfatte barn og unges oppvekstvilkår i fattige deler av Latin- Amerika, Afrika og Asia. I dag har organisasjonen satt det å bidra til at flere barn i Sør får grunnutdanning av god kvalitet, som målet de innsamlede midlene går til. I begynnelsen støttet Hei Verden en rekke ulike prosjekter, hvor et av hovedprosjektene var barnehjemmet i Lar Padihla i Brasil⁷⁸. I 2010 gikk så mye som 45% av de innsamlede midlene til dette prosjektet, mens det i dag ikke lenger foregår noe samarbeid rundt dette⁷⁹. Mens barn og unges *oppvekstvilkår* i land i Sør var sentrum for bistanden før, er det *grunnutdanning av god kvalitet* for barn og unge i Sør som er hovedmålene for bistanden i dag. Det har altså skjedd et skifte i prioriteringer.

Den endrete begrepsbruken i disse målene for organisasjonen fra dens oppstart til i dag, er også interessante å legge merke til. I begynnelsen omtalte organisasjonens samarbeidslandene som «Den tredje verden», som er et begrep som ikke lenger blir brukt i dag. Professor for OsloMet, Tore Eriksen, skriver at begrepet tidligere ble brukt om utviklingsland i Afrika, Asia og Sør- Amerika, mens «Den første verden» og «Den andre verden» var kapitalistiske og sosialistiske industriland (Eriksen, 2022). Mot slutten av 1990- tallet gikk Hei Verden over til å omtale områdene bistanden gikk til ved sine kontinenters navn, altså Afrika, Asia og Sør- Amerika. På denne måten ble det tydeliggjort hvilke deler av verden bistanden Hei Verden fikk gikk til. I løpet av organisasjonens utvikling på 2000- tallet byttet Hei Verden nok en gang deres betegnelse fra de konkrete kontinentene til å bare omtale dem som «land i

⁷⁶ Hei Verden, *Visjon i Årsberetning*, 2007

⁷⁷ Skolenes u- landsaksjon, *rundskriv fra 1973, informasjon om 1974, 1973*

⁷⁸ Hei Verden, *Årsberetning*, 2010

⁷⁹ Hei Verden, *Årsberetning*, 2010

Sør». I dag opererer fortsatt organisasjonen med denne terminologien, og det er land i Sør bstanden går til.

4.5.4 Den fortsatt økende konkurransen på det norske bstandsmarkedet

Tidlig på 2000- tallet uttrykket Ellen Katrine Austrheim sin bekymring for konkurranse mot andre liknende organisasjoner. Det ble derfor satt i gang ulike tiltak for å vinne skolene over og få dem til å velge Hei Verden overfor de andre organisasjonene. De ble mer aktive til å gå med t-skjorter med logo, sette opp flagg utenfor deres daværende adresse på Internasjonalt Hus og gikk mer til pressen for avisoppslag. I tillegg skulle tilbudet om besøk på skolene økes, og da spesielt i Rogaland- området⁸⁰. Oppgradering av nettsiden var også ett av disse tiltakene. Det kan virke som denne rekken med tiltak hadde noe effekt, ettersom organisasjonen i 2007 fikk regnskapet i balanse etter flere år med underskudd⁸¹. I 2009 opplevde Hei Verden at solidaritetsfølelsen i de norske skolene hadde økt, noe som gav dem mer påskudd for utlevering av undervisningsmateriell, besøk og innsamlingsaksjoner⁸².

Hei Verden var overbevist om at god kunnskap om samarbeidslandene det ble startet innsamlingsaksjoner for, var en drivende kraft i arbeidet. Jo mer elevene visste om innsamlingslandene, desto større var engasjementet for innsamlinger. Derfor foreslo Hei Verden at en god fremgangsmåte for å få til vellykkede innsamlingsaksjoner, var å la organisasjonen besøke skolen med foredrag, fortellinger og lysbilder til å informere og motivere elevene. Etterpå kunne skolene ta i bruk informasjonsmaterialet Hei Verden hadde utformet til å utvide elevenes kunnskapsnivå om temaet ytterligere⁸³. Ved å reise mer på besøk til skolene håpet de å kunne verve dem til innsamlingsprosjekter. I 2002 valgte også Hei Verden å utvide staben med en person, og de fikk nå en informasjonskonsulent. Denne stillingen gikk til Beate Eckhoff, som ikke hadde noen pedagogisk utdanning men som arbeidet som journalist. Oppgavene som informasjonskonsulent gikk ut på å oppdatere Hei Verden sine nettsider, skape samspill med næringslivet og styrke kontakten med skolene. Den våren ble det også opprettet en ressursgruppe bestående av åtte lærere fra Rogaland. Disse lærerne var med på møter med Hei Verden sitt sekretariat og fortalte om sine erfaringer med bruk av Hei Verden sitt skolemateriell og innsamlingsaksjoner. På denne måten kunne Hei

⁸⁰ Hei Verden, *Innledning* i Årsberetning, 2002

⁸¹ Hei Verden, *Regnskap* i Årsberetning, 2007

⁸² Hei Verden, *Global undervisning* i Årsberetning, 2009

⁸³ Hei Verden, Hei! Magasin 2002/2003 s. 18

Verden få innspill fra skoler som brukte deres materiell i praksis til hvordan organisasjonen kunne forbedres⁸⁴.

På tidlig 2000- tallet var hovedkonkurrentene til Hei Verden FORUT (Solidaritetsaksjon FOR UTtvikling) etablert i 1981 og Operasjon Dagsverk, etablert i 1962 (Forut, u.å.). I tillegg var det flere organisasjoner som Kirkens Nødhjelp, Røde Kors, Redd Barna, Flyktningrådet og Norsk folkehjelp som i økende grad hadde begynt å henvende seg mer til skolene. Austrheim spådde også at konkurransen på innsamlingsmarkedet ville bli større på grunn av at internasjonale organisasjoner som Plan International og Leger uten grenser etterhvert etablerte seg i Norge og at flere skoler ville støtte private initiativ istedenfor offentlige organisasjoner⁸⁵. Og Mens Hei Verden opplevde en vekst i innsamlingsresultatene fra skolene på 2000- tallet, ble derimot den økonomiske støtten, hovedsakelig fra samarbeidspartneren Norad, redusert. For eksempel lå snittet fra offentlig støtte på 3.892.356 kroner i de 5 årene mellom 1993 og 1998, mens det på tidlig 2000- tallet ikke ble gitt mer litt overkant av 1.000.000 kroner. I Hei Verden sin årsberetning fra 2002 uttrykket daglig leder Ellen Katrine Austrheim bekymring for denne svikten i offentlig støtte, tross den positive utviklingen i fra innsamlingsaksjonen. Inntektene måtte øke dersom Hei Verden skulle klare å opprettholde antall ansatte og aktivitetsnivå⁸⁶.

4.5.5 Samarbeid med Ung Agenda

I 2005 samarbeidet Hei Verden med Ung Agenda, en miljøkonferanse for barn og unge. Formålet med disse konferansene var hovedsakelig å vise frem elevenes miljøengasjement, og på konferansen i 2005 var det 500 barn fra 30 ulike land som viste frem miljøprosjektene sine. Sjefen for Ung Agenda på denne tiden, Gabriele Brennhagen, informerte imidlertid at konferansen også hadde som mål å få barn til å knytte vennskapsforhold på tvers av landegrenser, som i stor grad samsvarte med arbeidet til Hei Verden og som var grunnen til deres involvering. Ung Agenda var også en av organisasjonen som holdt til ved Internasjonalt Hus, samme lokale som der Hei Verden hadde sitt tilholdssted. Til dette prosjektet inviterte Hei Verden to elever og en lærer fra en av samarbeidsskolene i Andesfjellene. Dette fungerte også godt som en reklame for Hei Verden og organisasjonens arbeid⁸⁷.

⁸⁴ Hei Verden, Hei! Magasin 2002/2003 s. 19

⁸⁵ Hei Verden, *Fram mot år 2005*, s. 2 i Strategidokument, 2002

⁸⁶ Hei Verden, Årsberetning, 2002

⁸⁷ Hei Verden, Hei! Magasin 2005/2006 s. 13

4.5.6 Bruk av Fairtrade- produkter

Når det kom til type aksjonsutstyr Hei Verden tilbydde skolene som de kunne bruke til innsamlingsaksjoner, skulle disse fra 2010 av kun bestå av Fairtrade- produkter. De måtte likevel selge en del produkter som ikke var Fairtrade- produkter, som rester fra tidligere år. Utvalget ville bli mindre og prisene høyere, men disse produktene ble ikke nødvendigvis solgt for inntekt til Hei Verden. Det var heller noe som ble brukt for å simulere skoler til å ha innsamlingsaksjoner. Skolene hadde gitt tilbakemelding om at disse salgsvarene ikke var nødvendige for en vellykket gjennomføring av en innsamlingsprosjekt, men mange satt likevel pris på å ha den muligheten til å kunne kjøpe dem uansett. Derfor skulle Hei Verden fortsette med salg av disse⁸⁸. Utvalget av innsamlingsmateriell som lå tilgjengelig for bestilling til skolene ble derfor i stor grad redusert de kommende årene. Dette viser hvordan bærekrafts- og miljøfokus fra organisasjonens side reflekterte samfunnets fokus og behov.

4.5.7 Opprettelsen av Facebook

Opprettelsen av organisasjonens offisielle Facebook-side skjedde i 2009, og på denne tiden var Facebook en av de største sosiale medier i verden. Her kunne man følge organisasjonen gjennom de ansattes reiser til samarbeidslandene og gjennom de ulike skolenes innsamlingsaksjoner. Fordelen med å bruke Facebook var at flere gikk inn på dette sosiale mediet opptil flere ganger daglig, og facebook fungerer slik at brukerne får hyppige oppdateringer fra de Facebook-sidene man har valgt å følge. På denne måten, når Hei Verden aktivt tok i bruk Facebook og publiserte relativt ofte, ble folk som fulgte Hei Verden på Facebook stadig minnet på organisasjonens arbeid og eksistens. I stedet for å søke opp nettsiden deres og lete seg fram etter det man ønsket å finne, gav Facebook små og store oppdateringer om organisasjonens drift i en mer uformell setting. Hei Verden bruker fortsatt Facebook i dag og legger ut diverse innlegg om organisasjonens arbeid. I dag har de 1800 følgere, og noen av disse har til og med startet digitale innsamlingsaksjoner på Facebook hvor de til bursdagene sine ønsker at sine Facebook-venner donerer en valgfri sum til organisasjonens arbeid (Hei Verden, 2023)

Tidlig på 2000- tallet og frem til 2010 var en periode preget av mange seiere men også mange utfordringer. Konkurransen på bistandsmarkedet øker til stadighet, og organisasjonens

⁸⁸ Hei Verden, Virksomhetsplan s. 10, 2010

økonomiske stilling står svakere enn tidligere. Dette var også en tid preget av store utvendige forandringer for organisasjonen, med nytt navn, utseende og logo. Styret besto ikke lenger av ledende pedagoger, men av en variasjon av folk med ulik kompetanse på forskjellige områder. Organisasjonens grunnpunkter om å være ærlig, engasjert og nær blir formulert og alt undervisningsopplegg og informasjon gikk over fra papir i fysisk utgave til å bli nettbasert. Som tiltak for å øke inntektene går Hei Verden sine mål mye ut på å øke antall skolebesøk og få ekstra inntekter gjennom støtte-medlemmer. De reklamerte mye for seg selv og arbeider aktivt for å gjøre Hei Verden kjent i Rogaland. På slutten av tiåret fra 2000- 2010 opprettet organisasjonen sin egen Facebook-side og digitaliserte organisasjonen ytterligere. På denne tiden startet de også det meget vellykkede juleprosjektet med omvendt arbeidskalender og gikk videre inn for å bli en enda mer etisk- og miljøbevisst organisasjon ved å bytte ut salgsproduktene i nettbutikken deres med Fairtrade- produkter.

4.6 Hei Verden fra 2010 – dagens dato

Mot inngangen av årene fra 2010 er det Kari Vestbø som er Hei Verden sin daglige leder, i samarbeid med staben bestående av en prosjektansvarlig, en skoleansvarlig og en informasjonsansvarlig. I styret sitter det nå ti personer hvorav fem er kvinner og fem er menn, og forøvrig tre av dem er pedagoger. Organisasjonen har sitt tilholdssted ved Internasjonalt Hus i Sandvikveien 13⁸⁹. I 2011 legger Hei Verden ut oppdatert informasjon om organisasjonens målgruppe, prosjektarbeid og prosjektarbeidenes fokus og samarbeidsformene med de aktuelle landene. Som målgruppe er det nå barn, unge, foreldre, lærere og lokalsamfunn i den fattigste delen av befolkningen i deres prosjektland som står i fokus. Siden starten i 1973 har organisasjonen støttet utallige prosjekter. Noen har vært engangsstøtte til konkrete tiltak mens andre har vært langvarig støtte til større prosjekter, slik som skolearbeidet i Kamerun som foregikk i nesten 30 år. Fokuset har imidlertid alltid vært barn og unge⁹⁰.

4.6.1 Hei Verden og dens prosjekter, samarbeidsformer og innsamlingsaksjoner

Om prosjektene til Hei Verden for tidsperioden 2010 til i dag, kan man si følgende: Prosjektene må ta utgangspunkt i målgruppens prioriterte behov og ønsker, og de må tydeliggjøre mottakeransvar og fremme bærekraft. Valg av prosjekter må skje uavhengig av

⁸⁹ Hei Verden, Årsberetning, 2010

⁹⁰ Hei Verden, Prosjektportefølje, 2011

målgruppens, prosjektets eller samarbeidspartnerens religion, rase eller politisk tilhørighet. Kvinner og jenters situasjon må vurderes særskilt og ivaretas i alle prosjekter. Prosjektets miljøkonsekvenser må vurderes. Det skal alltid foregå prosjekter i Latin- Amerika, Afrika og Sørøst Asia⁹¹. Prosjektene skal ha grunnskoleutdanning som hovedfokus og det å bidra til kvalifiserte og motiverte lærere. En stor utfordring for mange land er forholdet mellom majoritetsspråk og minoritetsspråk. Befolkningen i mange land består av mange folkeslag og grupper med forskjellig språk og kultur. Hei Verden sin støtte skal derfor også kunne brukes til å styrke rettigheten til morsmålsopplæring og til en skole som respekterer lokal kultur. Andre elementer som infrastruktur, altså skolebygg, skolegård, vann og sanitærforhold på skolen er også noe støtten kan gå til. Det samme gjelder skolebøker, undervisningsmaterieil og tiltak for å sikre bærekraft⁹².

Hei Verden har sine prinsipper når det gjelder hvilke samarbeidsformer som foregår mellom dem og prosjektlandene. Hei Verden skal for eksempel ikke implementere prosjekter selv, men heller ha en rådgivende og støttende funksjon i alle samarbeidsprosjekter. De skal med andre ord gi finansiell, faglig og praktisk støtte. Bistanden skal kanaliseres gjennom lokale organisasjoner som det er gjort en forhåndsvurdering av når det kommer til den lokale organisasjonens kompetanse, struktur, bærekraft og ansvarlighet. Noen steder finnes ikke disse lokale organisasjonene. Da kan bistanden kanaliseres gjennom norske eller internasjonale organisasjoner som har sin lokale forankring i det gjeldene området⁹³.

4.6.2 Nye mål

Det overordnede målet for Hei Verden i perioden 2010- 2013 var å bidra til at barn fikk tilgang til skolegang og undervisning av god kvalitet⁹⁴. Organisasjonens satte også mål om at fra 2012 skulle man styrke fokuset på lærernes kunnskap og solidaritetsengasjement. Dette skulle gjøres ved å oppdatere nettsidene, utarbeide nytt undervisningsstoff til både elever og lærere på bokmål og nynorsk, skoleforedrag, elevseminarer og lærerseminarer. I tillegg skulle det forgå en faglig utvikling innenfor organisasjonen selv, hvor kvaliteten på form og innhold i deres globale undervisning skal styrkes. Det skulle arrangeres lærermøter som knyttet skolene tettere til Hei Verden, og det skulle settes av en del tid, til og med egne dager, til

⁹¹ Hei Verden, Håndbok for prosjektarbeid Hei Verden s. 1, 2011

⁹² Hei Verden, Håndbok for prosjektarbeid s. 2, 2011

⁹³ Hei Verden, Håndbok for prosjektarbeid s. 2, 2011

⁹⁴ Hei Verden, *Hei Verdens bistandsarbeid 2013- 2020* i Notat til Hei Verdens styreseminar s. 4, 18. mars 2013

oppriking av skoler for å informere og minne og organisasjonens tilbud. Fokuset på omvendt adventskalender økes ytterligere, og mye av undervisningsbudsjettet gikk utelukkende til denne⁹⁵.

En undersøkelse gjennomført av Markedsføringshuset i 2013 viste at skolene var fornøyde med kvaliteten på arbeidet som Hei Verden utførte, men Hei Verden mistet fremdeles skoler. De mistenkte at dette kunne skyldes ulike grunner. Den ene var at skolene byttet på hvilken bistandsorganisasjon de forholdt seg til for forandringens skyld, og den andre var at skolene valgte å støtte prosjekter som de selv hadde en sterkere tilknytning til enn Hei Verden sine prosjekter. Det kunne synes at relasjonen mellom Hei Verden og skolene måtte bygges sterkere. Derfor skulle Hei Verden framover øke kommunikasjonsaktivitetene som styrket relasjonene til skolene. Fremover skulle det også jobbes med å verve og engasjere flere ungdomsskoler, så mer undervisningsopplegg og stoff kunne tilpasses disse trinnene⁹⁶. Det skulle videre fokuseres på organisasjonens såkalte «point of difference», hvor det gjennom kommunikasjon og oppførsel skal komme tydelig fram hva som skiller Hei Verden fra andre bistandsorganisasjoner. Det skulle understrekes hva som menes med at Hei Verden er knyttet til organisasjonens utsagn: «Skolens egen solidaritetsaksjon», i den forstand at arbeidet Hei Verden engasjerer skolene til å drive med foregår fra elev til elev, fra lærer til lærer og fra skole til skole. Det er ikke bare penger som går mellom de involverte, men også kjærlighet, kunnskap, omsorg og fellesskap. Hei Verden lever gjennom skolene og ønsker at dette skal synes ved at de inngår som en naturlig del av skolefellesskapet⁹⁷.

Fra 2012 er årsmeldingene blitt digitale og Hei Verden er registrert som en forening i Brønnøysundregisteret og frivillighetsregisteret. Organisasjonens mål, som tidligere ofte har vært å «gjenerobre» tidligere skoler, verve nye skoler eller besøke flere skoler, er nå satt til å heller øke kvaliteten på undervisningen som gis til skolene⁹⁸. Dette blir organisasjonens mål de neste tre årene⁹⁹. Fra 2014 ble det også tilført et nytt punkt på årsmeldingene som gikk under navnet «Ytre miljø», hvor man nå skulle rapportere om organisasjonen i nevneverdig grad påvirket det miljøet eller klima på en positiv eller negativ måte. Under dette punktet skriver Hei Verden at de ikke forurensrer det ytre miljø i noen større grad enn andre

⁹⁵ Hei Verden, Virksomhetsplan, 5. desember 2012

⁹⁶ Hei Verden, Strategi for å engasjere skoler, 2013

⁹⁷ Hei Verden, Strategi for å engasjere skoler, 2013

⁹⁸ Hei Verden, Årsberetning, 2013

⁹⁹ Hei Verden, Årsberetning, 2016

organisasjoner av samme type¹⁰⁰. I 2015 ligger det utfordringer i svekkelsen av den norske kronen, da dette også har gått ut over samarbeidspartnere. Svak kronekurs gir dem mindre penger å rutte med og de har måttet redusere aktiviteten. I organisasjonens egne rapporter står det imidlertid at kvaliteten og engasjementet for arbeidet i Hei Verden fortsatt var der¹⁰¹.

4.6.3 Diskusjonen om Hei Verden sin videre drift

I 2016 var det store diskusjoner rundt organisasjonens fremtid. Når det gjaldt det økonomiske på denne tiden hadde Hei Verden nådd det kortsiktige vekstmålet i kroner fra 2011- 2014, hvor målet var å få til en årlig vekst på 200.000 kroner. Derimot fikk de ikke dette til i 2015, noe som ble forklart ved at mange skoler fokuserte i 2015 på å støtte arbeid med flyktninger i stedet for Hei Verden, hvor dette året i Norge er kjent som året for «flyktningkrisen» (Statistisk sentralbyrå, 2016). Selv om organisasjonen hadde opplevd en økning i innsamlede midler på 25% fra 2011 til 2016, var det fortsatt ikke bærekraftig at organisasjonen fortsatte på samme måte de hadde gjort til nå. For mens det hadde skjedd en økning i antall innsamlede midler, hadde samtidig antall samarbeidsskoler gått nedover siden 2006, fra 103 til 71. Styret uttrykket sin bekymring for at det ikke var råd for at antall samarbeidsskoler reduseres. Dermed trengtes det å skje en vekst i organisasjonens fremtid, noe som var krevende. Organisasjonen måtte skille mellom det å få til en vekst i Rogaland og vekst utenfor Rogaland, for det er dette fylket Hei Verden alltid har hatt sitt hovedkontor og har dermed kunnet fysisk møte opp på flere skoler i dette fylket¹⁰².

Det ble vedtatt at på sikt burde organisasjonen vokse også utenfor Rogaland. Det hadde aldri vært bestemt at Hei Verden utelukkende skulle satse på Rogaland, men dette har vist seg som den enkleste og mest praktiske løsningen da disse skolene lettere kan besøkes og holdes foredrag for med tanke på Hei Verden sitt budsjett. Mange skoler velger Hei Verden på grunn av disse elevforedragene og nærhet til organisasjonen. Derfor burde organisasjonen øke innsatsen for å rekruttere skoler utenfor Rogaland og fornye produktene som tilbys. Dette mente sekretariatet var en absolutt nødvendighet i opprettholdelsen av Hei Verden som bærekraftig organisasjon, og dersom det skulle fortsette som «i dag» ville organisasjonen mest sannsynlig bli lagt ned på sikt. Det ble dermed stilt felles spørsmål for organisasjonens fremtid som: «Er målet å vokse seg så stor som mulig?» og «Ønsker vi oss tilbake til tiden da

¹⁰⁰ Hei Verden, Årsberetning, 2014

¹⁰¹ Hei Verden, Årsberetning, 2015

¹⁰² Hei Verden, Referat fra styremøte, 30. mai 2016

mer enn 800 skoler var engasjert?»¹⁰³. Etter disse spørsmålene ble det skissert tre potensielle alternativer for Hei Verden sin videre drift som organisasjon.

4.6.4 De tre alternativene

Den første muligheten var å la Hei Verden stå slik som den var, altså som en liten men solid organisasjon med mål i å øke antall samarbeidsskoler med seks hvert år, og en årlig økning på 200.000 kroner i innsamlede midler fra skoler. Da ville hovedfokuset til organisasjonen vært sentrert rundt Rogaland og skolene her. Det andre forslaget, som har vært diskutert tidligere under kritiske perioder for organisasjonen, var å slå seg sammen med eller blir en del av en annen organisasjon som har samme type målsetning som Hei Verden. Det tredje skisserte forslaget, som for øvrig var den styret ble enige om å gå for, var å la organisasjonen i stor grad stå som den er, men med fokus på å nå enda flere barn på både de norske skolene og i samarbeidslandene. Det skulle samarbeides med skoler over hele landet, produktet som Hei Verden tilbydde skulle fornyes og man skulle øke ressursene på markedsføring¹⁰⁴.

Hei Verden skulle nå fokusere på å doble antall samarbeidsskoler og innsamlingsbeløp i løpet av de neste 10 årene. Målet var at antall samarbeidsskoler etterhvert skulle ligge på 500. Av disse 500 samarbeidsskolene skulle det være 100 skoler fra Rogaland, 100 skoler utenfor Rogaland og 300 skoler som deltok i omvendt adventskalender. Innsamlet beløp innen 10 år ble satt som mål til å ligge på 10.000.000 kroner, hvor 8.000.000 kroner skulle være innsamlede midler fra innsamlingsaksjoner og de resterende 2.000.000 fra organisasjonens opplegg om omvendt adventskalender¹⁰⁵. Omvendt adventskalender er et prosjekt rundt juletider som handler om en adventskalender hvor man skal gi i istedenfor å få. Skolene melder seg på gjennom Hei Verden sin nettside, og det åpnes en luke hver dag med informerende videoer om samarbeidslandene, i tillegg til forslag til hvordan elevene kan samle inn penger til disse (Hei Verden, 2022)

Når det gjaldt omvendt adventskalender var det flere skoler utenfor Rogaland som deltok enn i Rogaland, i motsetning til når det gjaldt samarbeidsskoler som arrangerer innsamlingsprosjekter. I 2015 var antall deltakende skoler fra Rogaland i omvendt adventskalender 28, mens 119 skoler lå utenfor Rogaland. Grunnen til dette synes å være at

¹⁰³ Hei Verden, Referat fra styremøte, 30. mai 2016

¹⁰⁴ Hei Verden, Referat fra styremøte, 30. mai 2016

¹⁰⁵ Hei Verden, *Vedtaksprotokoll* fra styremøte, 30. mai 2016

omvendt adventskalender er et lavterskeltilbud av høy kvalitet som det er enkelt for skolene å melde seg på. Man kan melde seg på klassevis og det krever ikke mye planlegging. I tillegg trenger ikke skolene å sette av en hel dag, slik som med innsamlingsaksjoner¹⁰⁶. Dermed er det enkelt for skoler rundt i hele landet å ta dette opplegget i bruk.

Denne tidsepoken fra 2010 til dagens dato er en tid hvor organisasjonen konkretiserer sine mål med arbeidet sitt ytterligere. Barn, unge og den fattigste delen av befolkningen i land i Latin- Amerika, Afrika og Sørøst- Asia er målgruppen Hei Verden ønsker å treffe. Målet er å øke undervisningens kvalitet i disse områdene gjennom ulike tiltak for ulike mennesker. Selv om skolene organisasjonen samarbeider med selv sier at de er meget fornøyd med det arbeid som Hei Verden gjennomfører, synker likevel antall samarbeidsskoler. Det rådet nå ingen tvil om at organisasjonen måtte vokse, og de ble derfor stilt en del spørsmål rundt organisasjonens fremtid. Etter å ha vurdert ulike alternativer for hvordan Hei Verden burde orientere seg i fremtiden, ble konklusjonen den at organisasjonen skulle stå slik som den var men med økt fokus på å nå barna i både Norge og samarbeidslandene. Markedsføring og økt kvalitet på undervisning og materiell skulle også prioriteres. Det vellykkede prosjektet med omvendt adventskalender som mange skoler tar i bruk rundt juletider skulle også vise seg å bli en god ressurs for inntekter, og ble dermed også et satsingsområde for organisasjonen.

4.7 Hei Verden i dag og fremover

I dag er Hei Verden sitt verdigrunnlag fortsatt den samme som for 50- år siden når organisasjonen startet opp som Skolenes u- landsaksjon. Når det gjelder Hei Verden sitt tredelte mål ser man at disse egentlig har stått konsekvent siden organisasjonens oppstart, med unntak av et par omformuleringer gjennom årenes løp. Hei Verden har også alltid fokusert på være en selvstendig skolerettet informasjons- og bistandsorganisasjon som er livssynsnytral og politisk uavhengig (Hei Verden, 2022). Fortsatt reiser Hei Verden rundt til skoler og holder foredrag, arbeider med undervisningsopplegg, selvpromotering og innsamlingsaksjoner. Målene om å gi de norske elevene kunnskap om globale forskjeller og vekke deres solidaritetsfølelse for innsamling av midler til at barn i Sør skal få bedre grunnutdanning, står like sentralt for organisasjonen som den alltid har gjort. Likevel er det en del forandringer som har skjedd, og disse endringene har i stor grad oppstått i takt med samfunnets utvikling under samme tidsperiode.

¹⁰⁶ Hei Verden, Referat fra Styremøte, 23. november 2015

4.7.1 Organisasjonens styre før og i dag

Et element ved organisasjonens utvikling som kan være interessant å peke på, er hvem de ansatte i Hei Verden er i dag i forhold til de ansatte under organisasjonens første år. I 1973 ble det dannet en hovedkomite for organisasjonen, bestående av seks menn med jobber innenfor skolen. Uten at det er nevnt noen aldersgruppe for de nevnte ansatte, er det mye som kan tyde på at mange av dem var erfarne pedagoger som allerede satt igjen med mye livserfaring. Mange av de som var med i Hei Verden sin hovedkomite fra denne oppstarten, gikk av med pensjon eller over til en redusert stilling etter noen år i organisasjonen. I mitt arbeid med å finne relevante informanter til intervju av Hei Verden sin historie, ble jeg informert om at ingen fra organisasjonens oppstart var å få tak i lenger, og mange av dem var allerede godt oppe i årene når organisasjonen først startet opp (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 14. september 2022). Fram til 1998 hadde det også kun vært menn som satt i stillingen som daglig leder for organisasjonen, og tittelen som «Formann» har også vært dominert av menn siden Hei Verden sin oppstart. Etterhvert ble denne stillingstittelen endret til «styreleder»¹⁰⁷.

I dag består Hei Verden av et styre på syv personer, en vara på tre personer og en stab på tre personer. I styret er fire av de syv personene menn og tre er kvinner. Av de ansatte i varaen og staben er alle kvinner (Hei Verden, 2022). Det vil si at av 9 av 13 personer innenfor Hei Verden sin administrasjon i dag er kvinner, som er en kontrast til hovedkomiteen bestående utelukkende av menn under organisasjonens oppstart. Trolig har aldri organisasjonen hatt som mål å utelukke kvinner ved å kun ansette menn, men det er likevel en interessant observasjon. I 2012 dukket det opp et nytt punkt på årsrapportene kalt «likestilling», hvor det nå skulle rapporteres hvor mange kvinner og menn som var ansatt i forhold til hverandre¹⁰⁸. Det kan virke som det samfunnsaktuelle spørsmålet om likestilling i bedrifter måtte komme tydeligere til syne de neste årene. Det kan likevel tenkes at en persons kjønn ikke spiller noen rolle når det gjelder ansettelse av folk i Hei Verden. Mens det tidligere synes å være viktig at de ansatte i Hei Verden også var ledende skolefolk, er det også her skjedd forandringer. I styret og vara sitter det for eksempel også en økonomiansvarlig, en kommunikasjonssjef, en rådgiver fra et privat firma og en produktutvikler, i tillegg til andre med skolestillinger og pedagogisk bakgrunn (Hei Verden, 2022). I dag består staben av daglig leder Ingrid Vikse,

¹⁰⁷ Hei Verden, *Partnere og støttespillere* i Årsberetning, 2007

¹⁰⁸ Hei Verden, Årsberetning, 2012

Hanne Siri Idsøe og Stine Årstad Jacobsen, tre unge kvinner med hvert sitt ansvarsområde. Selv om ingen av dem har en konkret lærerutdanning bak seg, har alle tre drevet med pedagogisk arbeid i ulik grad. Ingrid Vikse tok over som daglig leder for Hei Verden i 2017 og har fremdeles denne stillingen mot sommeren 2023.

4.7.2 Dagens utfordringer

I dag møter Hei Verden på mange av de samme utfordringene som preget hele 2000- tallet. Det er med andre ord konkurransen på bistandsmarkedet på de norske skolene som er hovedutfordringen. Flere og flere bistandsorganisasjoner henvender seg til de norske skolene og gjør at kampen om oppmerksomhet blir stor for en liten, lokal organisasjon som Hei Verden. Tidligere var færre organisasjoner som Hei Verden, og som opererte med pedagogiske opplegg og innsamlingsaksjoner i relasjon til det norske samfunnets daværende timeplaner. Når det gjelder organisasjonens innsamlingsaksjoner i dag, oppleves det en stor variasjon i resultatene av disse uten at det synes å finnes noen åpenbar grunn for dette. Det kan imidlertid virke som om skolenes innsamlingscyklus har mye å si for et års innsamlingsresultater. For eksempel har noen skoler innsamlingsaksjoner hvert 2. år mens andre skoler gjennomfører disse hvert 3. år. Treffer disse årene for innsamling samtidig kan det dermed gi et høyt innsamlingsresultat totalt sett (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 12. desember 2022).

Man ser også at innsamlingstrenden etterhvert har begynt å gå nedover. Selv om det samles inn like mye penger i dag som på 1980- tallet, var 5 millioner kroner mer verdt på den tiden enn det 5 millioner kroner er verdt i dag. Denne nedovergående trenden har organisasjonen sett siden 1990- tallet, hvor den siden har opplevd noen gode og dårlige perioder, men til syvende og sist har ikke organisasjonen opplevd noen vekst siden den gang. Grunnen til at veksten har vært minimal siden 1990- tallet kan være at innsamlingsbransjen i Norge har endret seg veldig og at det har blitt mer profesjonalisering av markedet. Det var større handlingsrom for mindre organisasjoner de tidligere årene. I tillegg var Hei Verden, eller Skolenes u- landsaksjon, tett koblet opp mot FN- dagen. Hvert år den 24. oktober arrangerte skolene, ofte i samarbeid med SU, innsamlingsaksjoner rundt om i landet. Organisasjonen tilbydde et utvalgt undervisningsopplegg, aksjonsmateriale og forslag til aktiviteter skolene kunne ta i bruk. I dag er dette utvalget mye større enn tidligere, og skolene har flere valgmuligheter til hva som kan gjennomføres denne dagen (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 12. desember 2022).

4.7.3 Å synliggjøre organisasjonen

I dag er det hovedsakelig gjennom mail til skolene at Hei Verden får reklamert for seg selv og gjøre dem oppmerksom på organisasjonen. Det prioriteres skoler og personer som organisasjonen allerede har en relasjon til, men andre skoler blir også kontaktet. Det er ikke alltid disse blir besvart og det er dessuten en fare for at mailene som sendes ut automatisk blir lagt til i søppelposten hos skolene eller personene som er kontaktet. Dermed er det ikke sikkert at alle skolene og kontaktpersonene det er sendt ut mail til i det hele har fått med seg at Hei Verden har prøvd å komme i kontakt med dem (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 12. desember 2022). Før ble det lagt ut en del annonser for organisasjonen i de lokale avisene og skolene ble oppfordret til å ta kontakt med disse for å melde om sine kreative vinklinger på disse og resultatene av aksjonene. På denne måten ble mange kontinuerlig minnet om Hei Verden sitt arbeid. I dag er det mye færre personer som leser avisene, og det lønner seg derfor ikke å betale for å ha annonser her lenger. I tillegg annonserte Hei Verden i mange år i magasiner som Lærerlagets og Undervisningsforbundets medlemsblad, som ble sendt rundt til norske skoler rundt om i hele landet, og som på denne måten gjorde organisasjonen kjent (I. Munthe, personlig kommunikasjon, 25. januar 2023). Derimot brukes sosiale medier enn god del mer enn tidligere. Hei Verden viser seg i dag igjen på ulike sosiale medier som Facebook og Instagram, hvor man kan få oppdateringer om organisasjonens arbeid og resultater (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 12. desember 2022).

Selv om Hei Verden er aktive til å legge ut arbeidet sitt på sosiale medier og det ofte er disse plattformene folk trekkes mot for å hente informasjon om organisasjonen, prioriterer ikke Hei Verden noen økonomi på dette. Grunnen til dette er at det er vanskelig å få mye oppmerksomhet rundt innleggene, og de gangene organisasjonen har prøvd seg på sponsede innlegg, har det gitt for lite resultater til at det har vært verdt det. Mens andre organisasjoner av større omfang har egne avdelinger og økonomi satt av til reklamering for seg selv på sosiale medier, har ikke Hei Verden denne samme muligheten. Dette gjør at andre organisasjoners innlegg blir mer promotert og synlige i mengden av innlegg som blir lagt ut. Hei Verden har også prøvd å bruke noe av økonomien på reklamer som er flotte og godt gjennomførte, men også disse drukner også i havet av annen reklame og informasjon. Derfor har heller ikke dette lønnet seg (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 12. desember 2022).

4.7.4 Hei Verden og koronapandemien

Januar 2020 spredte covid-19 viruset hyppig i Norge, og dermed ble også vi en del av den globale pandemien viruset SARS-CoV-2 forårsaket (Folkehelseinstituttet, 2022). For å hindre mest mulig spredning av viruset satte den norske regjeringen i gang en rekke ulike tiltak. Tiltakene som ble iverksatt skulle minimalisere kontakten mellom mange mennesker samtidig, og drift av offentlige institusjoner stoppet opp når det norske samfunnet var ved de verste smittetoppene. Dette inkluderer også de norske skolene. Etter at man opplevde en hurtig spredning av viruset noen måneder etter at det først var oppdaget, skjedde det en såkalt «nedstenging» av samfunnet 12. mars 2020. Omtrent alle landets skoler og barnehager sendte elevene sine hjem, og det ble for meste gjort undervisning over nett gjennom felles videosamtaler. Nesten en måned senere begynte man en gradvis åpning av skoler og barnehager igjen, men med visse forhåndsregler. Tilstandene på de norske skolene var ikke de samme som før virusets spredning, og skolene måtte holde seg til en rekke smitteverntiltak. Ikke før lørdag 12. februar 2022, nesten to år etter samfunnets første nedstenging, ble alle smitteverntiltak opphevet (Regjeringen, 2022).

For Hei Verden var årene 2018 og 2019 meget vellykkede år mens pandemiårene 2020, 2021 og begynnelsen av 2022, gikk dårlig. De siste årene har med andre ord vært en tøff periode for den lille lokale organisasjonen, og liten stund var det usikkert om organisasjonen i det hele tatt ville klare seg. Grunnen til dette er at størsteparten av Hei Verden sin inntekt kommer fra innsamlingsaksjonene som blir holdt på skolene rundt omkring i landet, men under korona ble nesten alle disse innsamlingsaksjonene avlyst eller gjennomført på en mer redusert måte. Organisasjonen hadde imidlertid en del oppsparte midler på en sparekonto, og denne måtte de ta en del av. Som følge av dette er det den dag i dag lite penger å hente her, og med dette er en av organisasjonens sikkerhetstiltak mot konkurs er kraftig svekket. Mange av de andre, større organisasjonene har gjerne faste givere som donerer små og store beløper gjennom transaksjoner, og de ble derfor ikke negativt påvirket av pandemien i samme grad som Hei Verden, som er mer avhengig av innsamlingsaksjoner. I tillegg er de større organisasjonene mer økonomisk sikret gjennom større fond og oppsparte midler. Hei Verden la også merke til hvordan andre organisasjoner hadde midler til å reklamere for seg selv og sin situasjon under korona, og på denne måten få ytterligere kompensasjonsmidler etter koronapandemien (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 12. desember 2022).

Det ble gjort noen tiltak for å kunne holde organisasjonens drift ved like. Noen skoler fant alternative måter å holde innsamlingsaksjoner på, og på denne måten ble det samlet inn en liten sum med penger. Et av de kreative tiltakene enkelte skoler har funnet på, var å holde digitale innsamlingsaksjoner. På denne måten kunne elever, lærere og foresatte møtes til auksjoner og underholdning over internett, og på denne måten overholdt man også restriksjonene som var gitt rundt korona på denne tiden. Våren 2021 prøvde Hei Verden å finne alternative løsninger for å tjene inn penger på, og disse var spennende og engasjerende, men dro ikke inn de store summene som trengtes. Disse kampanjene besto blant annet av ulike facebook- challenges og live- quizzes, og de var som sagt vellykkede i den forstand at folk syntes de var morsomme. Organisasjonen fikk også noe støtte fra staten for frivillighet gjennom lotteri- og stiftelsestilsynet. Dette gav organisasjonen opp mot 80% av inntektene det var regnet med at skoler ville samle inn på enkelte arrangementer. De fikk derimot ikke kompensasjon for avlyste innsamlingsaksjoner, som jo er hovedinntekten til Hei Verden (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 12. desember 2022). Det var lite for organisasjonen å gjøre når de ikke kunne foreta seg noen skolebesøk, så store deler av 2020 var de ansatte helt eller delvis permitterte.

Organisasjonens handlingsrom var kraftig begrenset som følge av koronarestriksjonene på skolene, satte organisasjonen i gang med nye og alternative prosjekter for å likevel kunne forbedre seg i disse krevende tider. Under denne rolige perioden brukte Hei Verden mye av tiden på å forbedre sin tilhørende nettside og innsamlingsside, og disse blir derfor mer brukt i dag. De digitale oppleggene Hei Verden satte i gang med under korona, gav også de ansatte i organisasjonen gode erfaringer med bruk av sosiale medier, og organisasjonens digitale aspekt har økt i kvalitet. Denne digitale kompetansen økte ikke bare hos organisasjonen, men hos skolene også. Skolene var, i lengre perioder, nødt til å ta i bruk de digitale verktøyene mye mer enn tidligere med undervisning som ble holdt over internett. En gang under pandemien holdt organisasjonen et digitalt foredrag for en skole på Bodø, og dette synliggjorde dermed mulighetene som har oppstått av at alle har måtte tatt i bruk disse digitale verktøyene mer enn tidligere. Digitale foredrag for skoler utenom Rogaland kan være en potensiell løsning for fremtiden, ettersom reiseutgiftene ved besøk til disse skolene er for store. Det kan synes at skoler er mer åpne for slike løsninger etter korona, og selv om det digitale foredraget for skolen i Bodø er det eneste tilfellet til nå, har man sett at muligheten er der (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 12. desember 2022).

Hei Verden ser også på mulighetsrommet rundt digitale forhåndsinnspilte opplegg og foredrag skolene kan bruke i klasserommet, men også her er det vanskelig å nå fram i havet av konkurranse. De har aktivt prøvd å gjøre seg selv mer synlige i Stavanger og ønsker helst å oppnå status som Stavangerskolene sin egen organisasjon. Ideelt sett ville skolene i Stavanger hovedsakelig bruke Hei Verden som sin hovedkilde for innsamlingsprosjekter, og at mindre av de innsamlede midlene går de til større internasjonale organisasjonene. For å bli mer synlige i Stavanger har de ansatte aktivt prøvd å reklamere for organisasjonen ved å delta i Barnas Dag på Tau Scene, gå med Hei Verden klær i Stavanger og i det hele tatt minne folk på at de er der. Når det gjelder koronapandemien og Norad, deres største samarbeidsparter, påvirket ikke pandemien dette forholdet noe særlig. Støtten fra Norad var i stor grad den samme, og de tok hensyn ved å bli mer fleksible når det gjaldt tidsskjemaene for gjennomføring av de mange prosjektene i samarbeidslandene. Følgene av koronapandemien er at Hei Verden står i en mye mer sårbar situasjon etter at mesteparten av midlene på sparekontoen er oppbrukt. Samtidig passet organisasjonen på å bruke tiden på å ytterligere forbedre organisasjonen på andre måter (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 12. desember 2022). Korona har hatt sine negative konsekvenser for organisasjonen, men Hei Verden har også benyttet anledningen til å bruke denne perioden til å forbedre seg selv.

4.7.5 Hei Verden for fremtiden

I fremtiden ønsker organisasjonen å vokse, men akkurat nå handler det mest om å beholde de skolene som allerede er interessert i samarbeid med dem. Etter koronapandemien har det krevd litt for Hei Verden å plukke opp der de tidligere hadde sluppet, og i 2021 mistet de informasjonsstøtten fra Norad. Det førte til at de måtte nedbemanne fra fire ansatte til tre ansatte, og de mistet dermed denne ekstra arbeidskraften og kompetansen. I år, 2023, er det meste tilbake som før. Skoler vil fortsatt ha besøk av dem og holde innsamlingsaksjoner for samarbeidslandene. Det er imidlertid viktig at de nå øker inntektene, for organisasjonen står som veldig sårbar etter at pandemien tok bufferen deres. De har gjort mange forsøk på å få dette til, men det er krevende. Enn så lenge fortsetter de som før. I år 2023 har det enda ikke gått lang tid siden samfunnet gikk tilbake til normale tilstander etter koronapandemien, så organisasjonen må se hele sin tilstand litt an og ta nye vurderinger av organisasjonens vekst og inntekter etterhvert (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 12. desember 2022).

Det er tydelig at det å nå fram i havet av informasjon og det store markedet for reklame er Hei Verden sin største utfordring i dag. For å få til dette prøver Hei Verden i dag å få inn noen

som kan mye om markedsanalyser og informasjonsutvikling. De er foreløpig i kontakt med noen fra Prosperastiftelsen, et nettverk av konsulenter som gir gratis konsulentbistand til andre organisasjoner. De som er fast ansatte i Hei Verden nå har sin kompetanse gjennom bistand og pedagogikk, og lite gjennom markedsføring. Andre, større organisasjoner har igjen egne avdelinger til dette. Man må nå til skolene og prøve å få flere av dem med på innsamlingsaksjoner, da det er her de store summene ligger. I Rogaland har de mange lojale skoler som gjør at organisasjonen klarer seg, men for å vokse trengs det enda flere. Dermed går organisasjonen en usikker framtid i møte, men den klarer seg slik situasjonen er i dag (I. Vikse, personlig kommunikasjon, 12. desember 2022).

De siste årene er det koronapandemien som har påvirket organisasjonen i størst grad, og den førte til flere utfordringer for Hei Verden. Med nedstengte skoler, slutt på innsamlingsaksjoner og tømming av reservepengene på sparekonto, står organisasjonen svakere stilt i dag enn noen gang tidligere. Likevel gjør organisasjonen det den kan for å kunne fortsette sin drift, og har et mål om etterhvert kunne vokse og ekspandere seg igjen. Hei Verden klarte seg gjennom korona, og de brukte denne perioden effektivt ved å forbedre andre aspekter ved organisasjonen der det var mulig med de begrensingene som var gitt. Selv om fremtidens utsikter kan virke usikre for organisasjonen, ligger det et håp i at de neste årene etter pandemien vil gå som normalt og at de trofaste skolene som forholder seg til Hei Verden vil fortsette med vellykkede innsamlingsaksjoner.

5. Avslutning

Avslutningsvis skal jeg oppsummere det svar jeg har funnet på problemstillingen og gi en kort oversikt over organisasjonens sammenlagte historie.

5.1 Oppsummering

Dermed konkluderes problemstillingen om hvordan organisasjonen Hei Verden sin utvikling ser ut i løpet av en 50års- periode bestående av dens oppstart i 1973 til 2023. Det hele startet av et samarbeid mellom skoler som hadde et ønske om å hjelpe mennesker i land i Sør til å få bedre grunnutdanning av høyere kvalitet. Får å til dette ble det satt sammen et styre av ledende skolefolk og en organisasjon, som senere skulle blir Hei Verden, ble dermed opprettet i 1973 under navnet Skolenes u- landsaksjon (SU). Etter tett samarbeid med Det Norske Misjonsselskap og Kontaktkontoret, fikk SU muligheten til å utfolde seg til en mer

selvstendig organisasjon. Den første søknaden til Norad ble sendt, og organisasjonens fikk støtte til å lage eget undervisningsmaterieell etter forespørsel fra de norske skolene.

Undervisningsmateriellet skulle i midlertid vise seg å bære preg av kristendomsforkynning, noe SU selv sa de tok avstand ettersom de selv betegnet seg som en religiøs og politisk uavhengig organisasjon.

1980- tallet kom, og Skolenes u- landsaksjon skulle markere sin selvstendighet ytterligere da organisasjonen, etter en konflikt med Det Norske Misjonsselskap, begynte å føre sin egen økonomi og forvalte de økonomiske midler selv istedenfor gjennom Det Norske Misjonsselskap som tidligere. På denne tiden fikk de også sin egen lokasjon. På denne tiden opplevde organisasjonen en vekst, og antall samarbeidsskoler økte. Fokuserert var nå barn med funksjonshemninger og økt samarbeid med skolene samt andre organisasjoner av liknende kvaliteter som dem selv.

På 1990- tallet arbeidet Skolenes u- landsaksjon etter Mønsterplanen 87, og senere Reform 97, hvor tanken om solidaritet og informasjonsformidling om barn og mennesker i andre kulturer økte for hver av disse læreplanene. Organisasjonen opplevde god drift på denne tiden, med overskudd av midler som kunne gå til en reservekonto eller reiser til samarbeidslandene for informasjonsutveksling mellom de besøkende og de lokale fra samarbeidslandet. Men 1990- tallet skulle vise seg å være en tid hvor Skolenes u- landsaksjon skulle begynne å merke seg en konkurranse på det norske bistandsmarkedet.

2000- tallet er tiden for endring, og organisasjonen skal gå over fra Skolenes u- landsaksjon til å bli det mer dagsaktuelle Hei Verden. Dette er en turbulent periode med mange økonomiske seiere for organisasjonen, men også med ytterligere økt konkurranse om vinne over skolene på bistandsmarkedet. Miljø og miljøvern ble nye fokusområder, og organisasjonens utvinnende undervisningsmaterieell skulle forbedres. Fra papir og skriftlige dokumenter til mer internettbasert materiale kjennetegner også denne tidsepoken i organisasjonens historie.

Fra Skolenes u- landsaksjon til Hei Verden, fra et styre bestående utelukkende av ledende skolefolk av det mannlige kjønn til å inkludere personer av alle slag fra ulike yrker, og fra å være avhengig av andre organisasjoner til å bli helt selvstendige, har Hei Verden gjennomgått en rekke forandringer gjennom årenes løp. Organisasjonens utvikling kan ses i sammenheng med det norske skolesamfunnets interesser og behov, i relasjon til utvikling av diverse

læreplaner som M87, L97, Kunnskapsløftet 06 og Fagfornyelsen 20. Dens bistandsarbeid har også utviklet seg FNs menneskerettighetserklæring, barnekonvensjon, tusenårsmål og bærekraftsmål etterhvert som disse ble formulert.

Hei Verden som en skolerettet informasjons- og bistandsorganisasjon som er livssynsnøytral og politisk uavhengig, er grunnpunktene for organisasjonen som har stått likt siden dens oppstart, selv om det skulle vise seg å være vanskelig å stille helt upåvirket av det tette samarbeidet med Det Norske Misjonsselskap de første årene. Organisasjonens tredelte mål om å støtte barn i Sør, undervise norske elever om deres levetilstand og vekke de norske elevenes solidaritetsfølelse, har også stått som sentrale punkter for organisasjonen gjennom hele dens eksistens. Organisasjonen har alltid prøvd å ta utgangspunkt i datidens tidsaktuelle læreplan for tidsperioden for deres arbeid, og det som er formidlet i læreplanene har vært utgangspunktet for deres opplegg. Med koronapandemiens harde slag mot Hei Verden sin drift og økonomi, går organisasjonens en usikker fremtid i møte. Derfor jobber organisasjonen nå for å øke antall samarbeidsskoler og innsamlingsaksjoner gjennom å synliggjøre seg selv mer, og arbeide mot det mål om å være engasjert, ærlig og nær. De vil ønske å nå målet om å bli skolenes egen solidaritetsorganisasjon.

6. Litteraturliste

Aano, Tarald. (1997). *De viktigste menneskene: Skolenes u- landsaksjon*. Skolenes u-landsaksjon.

Bjørndal, C. R. P. (2002). *Det vurderende øyet- Observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning*. Gyldendal Akademisk

Dahl, E. (1999). *Samfunnskontrakt: Solidaritet og velferd*. Forskningsstiftelsen Fafo.

Edgren, H. (2021). *Masteroppgaven i samfunnsfag: en håndbok for lærerstudenter*. Universitetsforlaget

Eriksen, T. L. (2022, 25. august). *Den tredje verden*. https://snl.no/Den_tredje_verden

Fintland, I. og Østebø, S. (2020). Arkivenes uhørte fortellinger om liv i Kjelland, A., Krøvel, H., Teige, O. og Kaveh, C. (Red.), *Mikrohistorie* (s. 85- 135). Trondheim: Museumsforlaget

FN- sambandet. (2022, 4. februar). *Barnekonvensjonen*. <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonen>

Folkhelseinstituttet. (2022, 7. februar). *Fakta om koronaviruset SARS-CoV-2 og sykdommen covid-19*. <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/fakta/fakta-om-koronavirus-coronavirus-2019-ncov/?term=&h=1>

Folk og Forsvar. (u.å.). *Undervisningsopplegg: Bistand*. <https://folkogforsvar.no/tema/undervisning/undervisningsopplegg-bistand/>

Gerhardsen, R. (1991). *Snillisme på norsk*. Schibsted.

Gi Barna Håp. (2015). *FNs tusenårsmål; Status og veien videre*. <https://gibarnahaap.no/fns-tusenarsmal/>

Hei Verden. (2023). *Hei Verden*. Facebook. Hentet 20.april 2023 fra <https://www.facebook.com/heiverden>

Hei Verden. (2022). *Om oss*. <https://www.heiverden.no/multimedia/om-oss-1>

Hei Verden. (2023). Omvendt adventskalender. <https://innsamling.heiverden.no/campaign/omvendt-adventskalender-peru/>

Johannessen, B. og Eggen, Ø. (2022, 5. desember). *Agenda 21*. https://snl.no/Agenda_21

Kirke-, undervisnings-, og forskningsdepartementet. (1996). *Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen*. Nasjonalt Læremiddelsenter

Nielsen, F. S. (1996). *Nærmere kommer du ikke- håndbok i antropologisk feltarbeid*. Cappelen Damm

Norad. (2022, 5. september). *Tall som teller 2022: Norge ga rekordhøy helsebistand til verden i fjor*. <https://www.norad.no/aktuelt/nyheter/2022/norge-ga-rekordhoy-helsebistand-til-verden-i-2021/>

Norge Kirke- og undervisningsdepartementet. (1974). *Mønsterplan for grunnskolen: bokmål*. Aschehoug

Norge Kirke- og undervisningsdepartementet. (1987). *Mønsterplan for grunnskolen: M87*. Aschehoug

Norad. (2022). *Fagetaten Norad*. <https://www.norad.no/om-norad/>

Norad. (2015, 6. juli). *FNs tusenårsmål*. <https://www.norad.no/om-bistand/tusenarsmalene/>

Regjeringen. (2022, 18. november). *Tidslinje: myndighetenes håndtering av koronasituasjonen*. <https://www.regjeringen.no/no/tema/Koronasituasjonen/tidslinje-koronaviruset/id2692402/>

Regjeringen. (2022). *Øremerket norsk bistand i 2022 (foreløpige tall*) med FN-organisasjoner som avtalepartner fordelt på land/region. Millioner kroner.*

https://www.regjeringen.no/contentassets/9f688cb66e7244d49c599133fe52e3c7/fn_bistand2022.pdf

Statistisk sentralbyrå. (2016, 14. desember). *Fra asylsøker til flyktning- før og etter kriseåret 2015.* <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/fra-asylsoker-til-flyktning-for-og-etter-krisearet-2015>

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse- en innføring i kvalitative metoder.*
Fagbokforlaget

7. Vedlegg

7.1 Tabell med oversikt over innsamlingsresultater

Årstall	Innsamlingsresultater	Antall skoler
1974	ca 1.000.000,-	455
1977	ca 1.163.381,-	Uvisst
1978	ca 1.408.598,-	Uvisst
1979	Mellom 2.000.000,- og 3.000.000,-	825
1988- 1990	Mellom 2.000.000,- og 3.000.000,-	Uvisst
1991	ca 3.700.000	Uvisst
1992- 1993	Mellom 2.000.000,- og 3.000.000,-	Uvisst
1994	ca 2.462.131	Uvisst
1995- 1996	Mellom 2.000.000,- og 3.000.000,-	Uvisst
1997	ca 2.171.933,-	277
1998	ca 3.072.653,-	251
2001	ca 2.900.359,-	Uvisst
2002	ca 3.391.791,-	Uvisst
2003	ca 3.560.409,-	Uvisst
2005	ca 5.000.000	Uvisst
2006	ca 5.578.300,-	Uvisst
2007	ca 3.632.012,-	Uvisst
2008	ca 3.909.758,-	110
2009	ca 4.053.749,-	89
2010	ca 4.269.338	Uvisst
2011	ca 4.485.976,-	ca 90
2012	ca 4.858.223,-	142
2013	ca 4.818.151,-	230
2014	ca 5.390.588,-	250

2015	ca 5.271.321,-	230
2016	ca 5.017.218,-	220
2017	ca 4.908.818,-	175
2018	ca 4.507.789,-	183
2019	ca 4.864.883,-	147
2020	ca 2.150.133	32
2021	ca 2.481.526	47

7.2 Intervjuguide

Intervjuguide til daglig leder Ingrid Vikse

Introduksjon

- Hvor lenge har du arbeidet i Hei Verden?
- Hva var din rolle i Hei Verden?

Hei Verden og økonomi

1. Var det noen år dere samlet inn mer penger enn andre?
 - Hva tror du var grunnen til dette?
2. Hvilke land samler dere inn mest penger til i dag?
 - Er det noen prosjekter som er større enn andre?
3. Hva har vært de viktigste instansene Hei Verden har samarbeidet med?
4. Var det noen år dere fikk mindre støtte fra andre instanser enn andre?
 - Hva er grunnen til dette?
5. Når endte samarbeidet med Det Norske Misjonsselskap? (selv finner jeg bare NMS oppført som samarbeidspartner frem til 2002)
 - Er det noe samarbeid i dag?

Samarbeid med skolene

6. Har måten dere samarbeider med skolene endret seg?
7. Dere har holdt en del lærerseminarier i utlandet- holder dere enda på med dette?
8. Har dere med elevene til noen av disse samarbeidslandene?

Konkurransen og samarbeid

9. Hvor mye blir Hei Verden promotert i dag i forhold til tidligere?
10. Hvordan er konkurransen mellom Hei Verden og andre solidaritetsorganisasjoner?

Hei Verden og Korona

11. Hvordan har den globale pandemien fra covid-19 påvirket organisasjonen?
 - Påvirket det økonomien?
 - Er det noe som må gjøres annerledes etter gjenåpning av samfunnet?
 - Hva er de tydeligste konsekvensene av korona?

Annet

12. Hva er den største forandringen som har skjedd i organisasjonen fra du startet til i dag?
13. Hva vil du si har vært Hei Verden sitt største prosjekt?

Fremtidsplaner

14. Hvilke fremtidsplaner har dere for organisasjonen?

7.3 SIKT/NSD om behandling av personvern

Norsk ▾ Marlen Johansen ▾

[Meldeskjema](#) / [Masteroppgave om organisasjonsutvikling](#) / [Vurdering](#)

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut 02.12.2022 ▾

Referansenummer 340150	Vurderingstype Standard	Dato 02.12.2022

Prosjekttittel
Masteroppgave om organisasjonsutvikling

Behandlingsansvarlig institusjon
Universitetet i Stavanger / Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora / Institutt for grunnskolelærerutdanning, idrett og spesialpedagogikk

Prosjektansvarlig
Ketil Fred Hansen

Student
Marlen Sevlund Johansen

Prosjektperiode
22.08.2022 - 02.06.2023

Kategorier personopplysninger
Alminnelige

Lovlig grunnlag
Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 20.07.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar
OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG

Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til den datoen som er oppgitt i meldeskjemaet.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

[Chat med oss på](#)

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjema, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art. 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på at endringen gjennomføres.

[Chat med oss på hverdager fra 12-14](#)

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!